

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

*Соціально-економічні процеси
функціонування та інноваційного
розвитку вищої освіти*

ЛЬВІВ 2018

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

**Соціально-економічні процеси
функціонування та інноваційного
розвитку вищої освіти**

матеріали круглого столу за участю порадників академічних
груп та викладачів факультету управління фінансами та бізнесу

25 квітня 2018 р

УДК 378.1 : [330.111.66 + 001.895]

Соціально-економічні процеси функціонування та інноваційного розвитку вищої освіти: матеріали круглого столу за участю порадників академічних груп та викладачів факультету управління фінансами та бізнесу. – 25 квітня 2018 р. – Львів: ФУФБ, 2018. – 95 с.

Рекомендовано до випуску Вченою радою
факультету управління фінансами та бізнесу
Львівського національного університету імені Івана Франка
(*протокол № 10 від 16 травня 2018 р.*).

Упорядник: *Ю. В. Шушкова*

Комп'ютерне верстання: *В. Ю. Ситник*

Праці друкуються в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність та зміст поданих матеріалів несуть автори.

Матеріали круглого столу розраховані на широку читацьку аудиторію: наукових працівників, викладачів вищих закладів освіти, інтелектуальну еліту, а також усіх, хто цікавиться питаннями інноваційного розвитку вищої освіти.

Наша адреса:

Львівський національний університет імені Івана Франка,
Факультет управління фінансами та бізнесу,
Рада порадників
79038, м. Львів, вул. Коперника, 3, каб. 202.
<http://financial.lnu.edu.ua>

ЗМІСТ

Бобко Л. О., к., Пак Н. Т., Капленко Г. В. ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	6
Бугіль С.Я. ДОСВІД ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ-ФІНАНСИСТІВ У АВСТРІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	10
Васьків О. М. ПРОБЛЕМИ ТА ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЦІЛІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	16
Ватаманюк-Зелінська У.З. УТВЕРДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	21
Герасименко О. В. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	24
Голинський Ю. О., Луців Л. М. БІЗНЕС-ІНКУБАТОРИ ЯК ЗАСІБ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	28
Гончарук С. М., Приймак С. В. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ	32
Долбнєва Д. В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В УКРАЇНІ	36
Дубик В. Я. РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	41
Задорожна А.В. ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА ТА РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	46
Західна О.Р., Петик Л.О. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	48
Комарницька Г. О. «ВІДТІК МІЗКІВ»: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ	51
Лобода Н. О. ВИЩА ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА У КОМУНІКАТИВНІЙ СТРУКТУРІ ОСОБИСТОСТІ.....	56
Маліновська О. Я. ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ	61

Орловська А.Б.	
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СФЕРИ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	65
Попович Д. В.	
ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ	70
Сич О. А.	
ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	75
Стадник Ю.А.	
ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПІ ТА УКРАЇНІ	77
Шевчук І.Б.	
E-LEARNING – НОВА ФОРМА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ	83
Шушкова Ю. В.	
ЕВРИСТИЧНА ОСВІТА ЯК ФУНДАМЕНТ РОЗВИТКУ ТА ІННОВАЦІЙ.....	88
Ясіновська І.Ф.	
ФІНАНСОВА ОСВІТА: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	92

*Бобко Л. О., к. пед. н., доцент
кафедри економіки та менеджменту*

*Пак Н. Т., к. е. н., доцент
кафедри економіки та менеджменту*

*Капленко Г. В., к. е. н., доцент
кафедри економіки та менеджменту*

ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Сьогодні у педагогіці посилюється увага до проблем педагогічної діагностики. Про це свідчить практика навчальних закладів і численні публікації, зокрема Б. Г. Ананьєва, Н. В. Кузьміної, А. А. Реана, В. А. Якуніна та ін. Водночас поняття змісту, функцій та особливостей педагогічної діагностики у вищій школі потребують уточнення.

На наш погляд, під педагогічною діагностикою слід розуміти виявлення й облік індивідуальних та групових особливостей учасників освітнього процесу, а також його умов, змісту і результативності. Педагогічну діагностику у вищому навчальному закладі доцільно проводити на всіх етапах освітнього процесу, розуміючи під цим, передусім, аналіз та оцінку рівня навченості, вихованості, особистісного розвитку та підготовки студентів до професійної діяльності.

Проведений нами аналіз [1, с. 217] довів, що у методологічну основу дослідження системи педагогічної діагностики у вищому навчальному закладі доцільно покласти підхід Н. В. Кузьміної щодо визначення сутності педагогічних систем [2, с. 165], а також запропоновану А. В. Барабанщиковим змістовно-функціональну концепцію аналізу педагогічних явищ [3, с. 79]. Відповідно до цього педагогічна система постає як сукупність взаємопов'язаних структурних і функціональних компонентів, які підпорядковані цілям виховання, освіти та навчання молоді.

Серед структурних компонентів педагогічних систем, як правило виділяють: педагогічну мету; навчальну та наукову інформацію, задля якої створюється система; засоби педагогічної комунікації; вихованців, що

відчувають потребу в навчанні; педагогів, "озброєних психологічними знаннями про об'єкт педагогічного впливу" [2, с. 11-12].

У конкретній педагогічній системі в процесі досягнення поставленої мети ці компоненти вступають у складну взаємодію, утворюючи функціональні компоненти, що зумовлюють специфіку, особливості педагогічних систем. Прийнято виділяти п'ять функціональних компонентів педагогічних систем: гностичний, проектувальний, конструктивний, комунікативний, організаторський.

На нашу думку, відповідно до специфіки, у системі педагогічної діагностики вищого навчального закладу необхідно виділити: у групі структурних компонентів - мету, педагогічний діагноз, методи, об'єкти, суб'єкти; у групі функціональних компонентів - завдання, дії і операції, функції, види. Розглянемо їх у зазначеному порядку.

Мета. Під метою розуміють забезпечення (після розпізнання і використання педагогічно значущої інформації) умов, необхідних для всебічного розвитку особистості, тобто ефективного навчання, виховання, психологічної підготовки.

Педагогічний діагноз. Містить висновок про основні педагогічно значущі характеристики учасників і явища педагогічного процесу. Викладач повинен ставити педагогічний діагноз у чіткій відповідності до своєї професійної компетенції. При цьому бажано, щоби його формулювання містило також прогноз - професійно зумовлене передбачення характеру подальшого розвитку об'єкта. Ознайомлюючи з діагнозом зацікавлених у ньому людей, необхідно трактувати його формулювання зрозумілою цим людям мовою, використовуючи чітку та усталену термінологію.

Методи педагогічної діагностики. Залежно від призначення (завдань, які необхідно вирішити) вони поділяються на такі групи: методи збору діагностичної інформації, методи оцінювання діагностичної інформації, методи подання та накопичення результатів діагностики, методи використання результатів діагностики, методи оцінки достовірності результатів діагностики.

У практиці педагогічної діагностики зазначені методи реалізуються невід'ємно один від одного, їх використання конкретизується в певних методиках.

Об'єкти педагогічної діагностики. На наш погляд, їх доцільно поділити на дві групи: об'єкти процесуального плану та об'єкти особистісного плану. До перших зараховуємо освітній процес у цілому і його складові частини: навчання, виховання, розвиток, психологічна підготовка; уживані форми, методи, види, способи, прийоми навчання, виховання, розвитку та психологічної підготовки; умови перебігу навчально-виховного процесу. Під другими розуміємо учасників педагогічного процесу: навчальні та педагогічні колективи, студентів, їх характеристики - соціально-демографічні, соціально-психологічні, психологічні, освітні та професійні, морально-етичні, настановчі.

Суб'єкти педагогічної діагностики. До них належать: професорсько-викладацький склад, адміністрація, методисти та спеціалісти психологічних служб вищих навчальних закладів, що здійснюють позанавчальну діяльність відповідно до учасників освітнього процесу.

Структурні компоненти системи педагогічної діагностики, взаємодіючи між собою, утворюють функціональні компоненти. До цієї групи зараховуємо завдання, дії та операції, функції і види.

Мета педагогічної діагностики конкретизується у завданнях – пізнавальних і перетворювальних. До першого типу належать: визначення рівня освіченості, вихованості, розвитку, психологічної підготовки вихованців, результативності й ефективності освітнього процесу, його компонентів у вищому навчальному закладі; визначення на основі аналізу й оцінки виявленої інформації доцільних педагогічних впливів. До другого типу зараховують: піднесення ефективності процесів навчання, виховання, розвитку, психологічної підготовки спеціалістів; підвищення ефективності освітнього процесу у ВНЗ шляхом педагогічних впливів (перетворень) на основі пізнаної інформації про учасників освітнього процесу.

Особливу увагу серед функціональних компонентів системи педагогічної діагностики слід звернути на дії та операції. Вони поділяються відповідно до завдань, що їх вирішують у процесі реалізації:

- 1) визначення мети, завдань, об'єктів, методів, методик, прийомів діагностування;
- 2) вияв інформації, педагогічно вагомих характеристик об'єктів діагностики, умов і факторів, що на них впливають;
- 3) аналіз, інтерпретація та пояснення одержаної інформації про об'єкти діагностики;
- 4) оцінювання стану, рівня прояву властивостей об'єктів діагностики;
- 5) прогнозування змін і розвитку об'єктів діагностики;
- 6) обґрунтування та здійснення педагогічного впливу на об'єкти діагностики;
- 7) оцінка результатів педагогічної діагностики та внесення необхідних коректив у її реалізацію. Практика доводить, що межа між зазначеними діями та операціями є рухомою.

Досягнення запланованих результатів у процесі вирішення завдань забезпечує реалізацію функцій системи педагогічної діагностики, які визначають взаємини та прояви об'єктів і явищ освітнього процесу. Основними функціями є: аналізуюча, пояснювальна, інформаційна, інтегративна, прогностична, розпорядча, здійснення педагогічного впливу, зворотного зв'язку та заохочення до самовдосконалення.

Важливим функціональним компонентом системи педагогічної діагностики є види педагогічної діагностики, а саме: попередня педагогічна діагностика; оперативна; контрольна; щоденна та дослідницька.

Отже, ми виділили та розглянули основні компоненти, що утворюють систему педагогічної діагностики у вищому навчальному закладі. Як бачимо, вона становить цілісну сукупність структурних (мета, педагогічний діагноз, методи, об'єкти, суб'єкти діагностики) і функціональних компонентів (завдання, дії та операції, функції, види), які взаємопов'язані між собою та взаємодіють,

забезпечуючи досягнення поставленої педагогічної мети, результативності освітнього процесу.

Перспективними напрямками подальшого дослідження цієї тематики мають стати: управління системою педагогічної діагностики у вищому навчальному закладі; розроблення і створення теоретичних моделей системи педагогічної діагностики; порівняльний аналіз особливостей педагогічної діагностики у вищих навчальних закладах.

Список літератури:

1. Бобко Л.О. Гуманістичне виховання: проблеми системного дослідження / Л.О. Бобко // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – № 3. – С. 215–223.
2. Кузьмина Н.В. Методы системного педагогического исследования /Под ред. Н, В. Кузьминой/. - М.: Педагогика, 2001. - 296 с.
3. Барабанщиков А. В. Психология и педагогика высшей школы / А. В. Барабанщиков . - М: Издательство "Правда", 2005. - 254 с.

Бугіль С.Я., к. е. н., доцент

кафедри державних та місцевих фінансів

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ-ФІНАНСИСТІВ У АВСТРІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Потужне виробництво – основа будь-якої економіки, а ефективна фінансова система – джерело її живильної рідини. Лише добре налагоджений та безперервний рух фінансів дозволяє забезпечити позитивну динаміку в усіх сферах економіки, суспільної і навіть політичної діяльності. Без фінансових інвестицій не можливо реалізувати жодного амбітного проекту.

Освітня громада має добре розуміти, що в їхніх руках знаходиться майбутнє країни. А виданий кожному окремому випускнику вишу диплом

фінансиста є своєрідним мандатом довіри та свідоцтвом на право керування елементами системи, рух якої обумовлює те, як ми будемо жити в близькій та далекій перспективі.

Теперішні економічні й соціальні реалії та їх динамічний розвиток обумовлені, в першу чергу, відкритим характером взаємовідносин у Європі та світі. Проблеми й здобутки сусідів досить швидко стають відчутними й для нас. Україна обрала шлях до європейської спільноти і саме тому, ми маємо ретельно вивчати позитивний досвід наших колег, з якими ми тепер, так би мовити, співіснуємо в єдиному соціально-економічному середовищі, невід'ємною складовою якого є й освітній простір.

Навчальні програми з підготовки магістрів-фінансистів у Австрії є досить різноманітними, як за спеціалізацією, так і формою організації навчального процесу.

Зокрема, розглянемо Віденський університет, який є найпрестижнішим класичним вищим навчальним закладом цієї держави, де навчають магістрів у галузі фінансів за програмою «Кількісна економіка, менеджмент та фінанси», котра має на меті поглиблення знань стосовно практичного використання кількісних й обчислювальних методів і засобів для здійснення ефективного управління економічними та фінансовими процесами. У межах даної програми передбачено аж чотири спеціалізації, зокрема це: «Економіка», «Управління, бухгалтерський облік, оподаткування», «Фінанси», «Дослідження операцій».

До переліку обов'язкових дисциплін цієї магістерської програми Віденського університету входять: «Економіка» (18 кредитів ECTS), «Економетрика» (8 кредитів ECTS), «Оптимізація динамічних систем» (16 кредитів ECTS) та «Наука про управління» (8 кредитів ECTS). При цьому, курс «Економіка» об'єднує три окремих предмети («Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Теорія ігор»). А курс «Оптимізація динамічних систем» містить три наступні частини: «Прикладна оптимізація» (4 кредити), «Динамічні економічні моделі» (8 кредитів) та «Застосування теорії графів й моделей у вигляді мережевих потоків» (4 кредити).

Розробниками даної програми сформовано чотири альтернативних сукупності обов'язкових навчальних предметів, залежно від найменування спеціалізації. Зокрема, для спеціалізації «Фінанси» це: «Кількісні методи», «Економіка», «Фінанси». В свою чергу, для спеціалізації «Управління, бухгалтерський облік, оподаткування» в межах цієї магістерської програми таких обов'язкових навчальних предметів чотири: «Маркетинг» (8 кредитів ECTS), «Виробництво-логістика-транспорт» (8 кредитів ECTS), «Бухгалтерський облік та оподаткування» (8 кредитів ECTS), «Організація та персонал» (8 кредитів ECTS). А для спеціалізації «Дослідження операцій» запроваджено аж п'ять подібних курсів: «Дослідження операцій та застосування комп'ютерної техніки в управлінні економікою», «Підтримка прийняття управлінських рішень», «Виробництво-логістика-транспорт», «LP/ MIP (Introduction to linear programming and mixed integer programming)» та «Метаеврістика».

Не зовсім схожою за структурою до наведеної вище є магістерська програма «Кількісні фінанси», котра пропонується іншим дуже престижним австрійським ВНЗ – Віденським економічним університетом. У межах зазначеної вище програми передбачено два окремих треки: виробничий та науковий. У перший рік навчання за цією програмою увага концентрується на опануванні магістральних курсів, що є спільними для обох треків її реалізації. Підготовчі курси (англійська мова зі спеціалізацією у фінансах та вища математика) не є обов'язковими та не входять до загальної структури програми, однак її керівництво наполегливо рекомендує для опанування. Відвідування таких занять має на меті відновлення (поглиблення) знань з вищої математики, теорії ймовірностей та здійснення підготовки до опанування сукупності основних курсів, у тому числі стохастичного моделювання й фінансової економетрики. Решту навчального часу першого року навчання за програмою майбутні магістри наполегливо вивчають такі предмети: «Фінансові ринки» (4 кредити ECTS), «Обчислювальні інструменти» (5 кредити ECTS), «Вища математика» (10 кредитів ECTS), «Оптимізація у сфері фінансів» (4 кредити ECTS),

«Статистика II» (5 кредитів ECTS), «Динамічні фінансові моделі» (5 кредитів ECTS), «Економетрика» та «Мікроекономіка (кожен по чотири кредити ECTS).

На другому курсі майбутні магістри-фінансисти, у залежності від обраного ними треку, вивчають низку спеціальних курсів. Зокрема, ті, хто обрав «науковий» трек обов'язково відвідують так звані науково–дослідні семінари, котрі проводять у Віденській вищій школі фінансів (Vienna Graduate School of Finance – VGSF). Крім того, вони опановують спецкурс фінансової математики, а також фінансовий інжиніринг, управління інвестиційним портфелем, фінансову економетрику, моделювання кредитного ризику та управління ризиком. Магістранти «виробничого» треку опановують фактично аналогічні навчальні курси, однак вони фокусують свою увагу, в першу чергу, на прикладних аспектах реалізації фінансових розрахунків, здійсненні моделювання та ефективного прогнозування відповідних процесів у галузі фінансів.

Постійними партнерами Віденського економічного університету стосовно реалізації даної магістерської програми є Австрійський національний банк та Райффайзен Центральбанк, а також низка потужних транснаціональних фінансових і страхових компаній. Саме вони і є тими зацікавленими сторонами (партнерами), котрі входять до групи фундаторів, зазначених нами вище «виробничих лабораторій». Роботу у цих лабораторіях магістранти розпочинають в вересні другого року навчання та продовжують фактично до моменту його закінчення. Це, як правило, виконання ними досить складних дослідницьких проектів, що мають подальше впровадження у діяльність фінансових інституцій.

Досить близькою за структурою та змістом до розглянутої нами вище є магістерська програма Віденського економічного університету «Фінанси та бухгалтерський облік» (обсяг 120 кредитів ECTS, термін навчання 2 роки, форма навчання – денна), котра також реалізується у Віденському економічному університеті (WWU).

До програми першого року навчання входять наступні курси: «Зовнішній бухгалтерський облік» та «Податковий облік» (по 3 кредити ECTS кожен),

«Основи фінансів» (6 кредитів ECTS), «Управління активами» (англійською мовою), «Податкове законодавство», «Управління ризиками», «Корпоративне право», «Вступ до Міжнародної системи фінансового обліку» (англійською мовою), «Похідні фінансові інструменти», «Визначення собівартості», «Корпоративні фінанси» – усі обсягом по 5 кредитів ECTS. На другому курсі майбутні магістри-фінансисти вивчають такі предмети: «Банківська справа», «Оподаткування бізнесу», «Корпоративні фінанси», «Страховання», «Міжнародний бухгалтерський облік», «Інвестиції» (англійською мовою), «Бухгалтерський облік та контроль», «Бухгалтерський облік та аудит», «Додаткові теми у бухгалтерському обліку», «Міжнародні фінанси» (англійською мовою). Із зазначеної сукупності курсів магістранти мають вибрати чотири на свій смак. На підготовку магістерської дисертації відведено у програмі 20 кредитів ECTS та ще по шість на семінари з підготовки до захисту випускної роботи та з практичної реалізації проектів.

Окрім зазначених вище вишів Відня, магістрів-фінансистів готують університети Лінцу, Грацу та Ісбруку. Зокрема, метою магістерської програми «Фінанси та бухгалтерський облік» Університету імені Йоганнеса Кепплера міста Лінц є надання студентам поглиблених знань у галузі фінансів та у сфері бухгалтерського обліку з орієнтацією на практичну діяльність. Перший рівень цієї магістерської програми складається з п'яти навчальних модулів (кожен по 6 кредитів). Його загальний обсяг – 30 кредитів ECTS. Такими модулями є: «Управлінський облік» (або ж «Контролінг» за вибором студента), «Виробничий облік та аудит», «Управління бізнесом та некомерційними організаціями», «Оподаткування бізнесу», «Фінансування бізнесу». Другий рівень в обсязі також 30 кредитів об'єднує два модулі – «Спеціальні знання» (24 кредити ECTS) та «Додаткові знання» (6 кредитів ECTS).

Третій рівень цієї магістерської програми, що присвячений аналізу поточних проблем та перспектив розвитку фінансів та бухгалтерського обліку, містить наступні навчальні курси «Семінари з фінансів та обліку», «Гендерні дослідження», «Вільний рух курсів валют». Дев'ять кредитів ECTS відведено

предметам, що фокусуються на системному аналізі нестандартних ситуацій. Крім того, ще 15 кредитів ECTS передбачено для завершення магістрантом наукового дослідження в межах магістерської програми.

Останній четвертий рівень спрямовано на підготовку магістерської дисертації, яка, як правило, є науковим дослідженням високого рівня гатунку.

В університеті Інсбрука існує магістерська програма «Банківська справа й фінанси» (загальний обсяг 120 кредитів ECTS, 4 семестри, денна форма навчання), вступ до якої до недавнього часу був можливий, якщо абітурієнт попередньо отримав ступінь бакалавра у відповідній суміжній із фінансами галузі (економіка, облік, аудит, контролінг, страхування, банківська справ тощо). Вважається, що рівень знань є задовільним, якщо попередньо було опановано в австрійському університеті обсяг у 30 кредитів ECTS з економіки, математики та статистики, а також 22,5 ECTS кредитів з фінансового менеджменту та управління ризиками. Подібна програма реалізована також і в університеті міста Грац.

Розглянуті вище організаційні аспекти реалізації ефективної магістерської підготовки та відповідного формування професійної компетентності магістрів-фінансистів у Австрії надають можливість вітчизняним науковцям-педагогам запозичити позитивний досвід закордонних колег, з метою успішного впровадження його в освітній сфері України.

Список літератури:

1. Ничкало Н. Порівняльна професійна педагогіка як галузь педагогічного знання / Н. Ничкало // Порівняльна професійна педагогіка: науковий журнал / головний редактор Н. М. Бідюк. – К.; Хмельницький : ХНУ, 2011. – Вип. 1. – С. 6–18.
2. Яблочников С.Л. Аспекти професійної підготовки у ВНЗ фахівців економічного профілю / С.Л. Яблочников // Наукові записки Ніжинського

- державного університету імені Миколи Гоголя (Психолого-педагогічні науки). – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. – №3. – С. 136–139.
3. Яблочнікова І.О. Аспекти організаційного управління вищою професійною освітою / І.О. Яблочнікова, С.Л. Яблочніков // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – 2013. – № 4. – С. 166–174.
4. Яблочнікова І.О. Організаційні аспекти професійної підготовки магістрів-фінансистів / І.О. Яблочнікова // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського Національного університету імені Івана Огієнка / [редкол. П.С. Атаманчук (голова, наук. ред..) та ін.] – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. – Вип. 20. – С. 176–178.

Васьків О. М.

ст. викл. кафедри економічної кібернетики

ПРОБЛЕМИ ТА ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЦІЛІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

«Всі люди за своєю природою прагнуть знань»

Аристотель

Становлення незалежної Української держави, її поступальний економічний розвиток, зміцнення засад громадянського суспільства потребують адекватної цим амбітним і благородним цілям, високоефективної системи освіти. Як і у всьому сучасному світі, значення освіти як найважливішого чинника формування нової якості економіки і суспільного життя підвищується разом із зростанням впливу людського капіталу. Якість життя і освітній потенціал українського суспільства багато в чому визначається рівнем освіти і культури населення, його світоглядною орієнтацією і духовним розвитком, можливістю систематично отримувати і використовувати необхідну інформацію. Ці чинники впливають на ступінь

зацікавленості українського суспільства в національні і світові загальнолюдські процеси прогресивного розвитку [1, 3].

Вищі навчальні заклади повинні займатися не лише фундаментальними і прикладними дослідженнями, але і розробкою змісту прогресивних освітніх програм, що випереджають за знаннями і навиками існуючі потреби, пошуком нових освітніх технологій, по-новому управляти учбовим процесом і своєю діяльністю. Вища школа є одним із стратегічних ресурсів країни. Поєднання політики, яка хоча ще формується, але розумної і ясної, спрямованої на підвищення якості освіти, орієнтованої на економіку знань з передовими світовими моделями її реалізації, дозволяє забезпечити інтеграцію інтересів держави, суспільства, часу. Все це можна провести у так звану доктрину або концепцію інноваційного розвитку освіти в Україні. При цьому цілком характерна очевидність зосередитися на розвитку тих ініціатив, які направлені на подолання існуючих проблем і стагнаційних тенденцій, що виявляються в системі освіти і освітніх середовищах України [1].

Сьогодні завдання вищих навчальних закладів полягає в тому, щоб створювати критичну «масу» інноваційних менеджерів та інших фахівців, які зможуть продукувати інноваційні ідеї та втілювати їх у всі сфери суспільного життя. Інноваційне навчання й стимулювання творчої ініціативи в студентському середовищі суттєво підвищить конкурентний статус випускників на ринку праці й сприятиме їхній інноваційній активності. Однак сьогодні маємо невідповідність між бажаним інноваційним навчанням і реальною організацією навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах. Це зумовлено проблемами внутрішнього зовнішнього характеру [2].

Як зазначає автор [2], проблеми внутрішнього характеру відображають специфіку функціонування вищого навчального закладу, його потенційні можливості (або гальма) переходу на інноваційний шлях розвитку. Вони є багатогранні, часто породжені суб'єктивними факторами. Основні з них є наступними.

1. Потреба в ефективнішій реалізації можливостей кожного вищого навчального закладу долучитися до розвитку економічних процесів в регіонах. Зокрема, через глибокий моніторинг розвитку галузей економіки вищі навчальні заклади повинні сміливіше йти на відкриття в рамках діючих спеціальностей профільних економічних спеціалізацій, що сприятиме формуванню якісного кадрового ресурсу відповідно до особливостей регіональної економіки.

2. Необхідність демократизувати навчальний процес, зокрема розширювати предметну компоненту варіативної частини навчальних планів, запроваджуючи в процес підготовки випускників ті дисципліни, які завдяки профільному змісту своїх навчальних програм будуть суспільно корисними та економічно доцільними в конкретному регіоні, відповідатимуть його економічній галузевій структурі й перспективам стратегічного розвитку.

3. Посилення профільного характеру усіх навчальних дисциплін, формування основних професійних компетенцій випускника на базі сучасних моделей фахівця, що мають прикладну спрямованість.

4. Вдалих вибір вищими навчальними закладами нових напрямів підготовки, які дозволили б гнучко реагувати на потреби ринку освітянських послуг, що стимулюватиме стабільний розвиток навчального закладу й мінімізуватиме фінансові ризики вкладення в це коштів.

Проблеми зовнішнього характеру зумовлені станом ринку праці, позицією працедавців тощо. Насамперед ідеться про таке [2, 4].

1. Необхідність упорядкування існуючих ліцензійних обсягів прийому абітурієнтів на економічні спеціальності в бік розумного зменшення, виходячи з реальної потреби регіонів. Пріоритетне право на таку підготовку слід надавати вищим навчальним закладам економічного профілю.

2. Спільними зусиллями вищих навчальних закладів, освітянських структур, засобів масової інформації, служб працевлаштування, працівників кадрового апарату різних інституцій, підприємств, організацій необхідно сприяти формуванню позитивного іміджу й самодостатнього статусу

випускників освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», що дозволить зняти існуючу недовіру в працедавців до фахових компетенцій бакалаврів, рівень яких давно визнаний у світовій практиці підготовки кадрів, у тому числі економічного профілю.

3. На державному рівні доцільно формувати суспільну думку щодо привабливості вищої освіти в Україні. Вищі навчальні заклади через інформаційні технології, авторитетну думку науки, бізнесу та інші чинники повинні докладати всіх зусиль для посилення мотивації молоді та переконувати її в необхідності здобуття вищої освіти як визначального фактора престижного

Розуміючи прогресивну роль освіти в суспільному розвитку, цілком природнім є установка і намагання, щоб інноваційна політика кожного вітчизняного ВНЗ за цільовою спрямованістю була науково обґрунтованою, селективною, помірною в освітніх і виховних технологіях і ризиковою в науковій діяльності.

Список літератури:

1. Сірий Є. В. Інноваційний розвиток освіти в Україні: розгортання проблеми та засадницькі орієнтири [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.socd.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/aktprob.11.65.pdf>.
2. Захарчин Р. М. Проблеми і перспективи розвитку вищої освіти на інноваційній основі [Електронний ресурс]. Режим доступу: [Nzlubp_2011_7_5.pdf](http://www.nzlubp.com.ua/files/Nzlubp_2011_7_5.pdf).
3. Афтаназів І. С. Економічні аспекти реформування регіональної системи підготовки кадрів вищою школою монографія / Афтаназів І. С. – Коломия : Вік, 2007. – 224 с.
4. Вовканич С. Й. Теоретико-методологічні основи дослідження людського та інтелектуального капіталу в знаннєвомісткій економіці:

концептуалізація понять / С. Й. Вовканич, Л. К. Семів // Регіональна економіка. – 2007. – № 4. – С. 7–19.

УТВЕРДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Віднедавна однією із засад державної політики у сфері освіти та принципом освітньої діяльності визначено академічну доброчесність. Ця категорія відзначається своєю багатовимірністю, що означає поєднання в ній як відповідних фундаментальних цінностей, так і механізмів й інструментів їхнього забезпечення і просування [1]. Доти незнайоме суспільству, поняття за два роки стало невід’ємною темою академічних дискусій та знайшло відгук у студентських та викладацьких спільнотах. Так, сьогодні поняття чесності, самостійності, незалежності, об’єктивності та професіоналізму – такі очевидні для наукової спільноти – почали обговорювати, аналізувати, та, щонайважливіше, пояснювати здобувачам освіти. Наприклад, реалізація Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні розпочалася у лютому 2016 року з тлумачення цієї категорії, а у рамковому Законі «Про освіту» подано тлумачення поняття академічної доброчесності як сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Віднині академічна доброчесність перетворилась на норму Закону з чітко визначеними тлумаченнями, правилами, критеріями, вимогами та санкціями. Ця категорія має свої характеристики, виконавців та відповідальних, а також конкретну регламентацію та вимоги. Попереду ще тривалий час імплементації, проте вже сьогодні можна говорити не лише про перші успіхи, але й про значні досягнення, які увійшли у систему освіти України загалом, та у систему вищої освіти зокрема [2].

Академічна доброчесність – одна з найважливіших складових частин вищої школи як соціального інституту. Вона означає, що в процесі навчання чи

досліджень студенти, викладачі та молоді науковці керуються передусім принципами чесності, чесною працею та навчання. Це також етичні правила цивілізованого наукового та освітнього співтовариства. Поняття академічної доброчесності включає в себе такі цінності, як запобігання шахрайству, фальшуванню та плагіату; підтримка академічних стандартів; чесність і ретельність у дослідженнях та науковому видавництві [3].

В умовах децентралізації освіти дотримання академічної доброчесності надає навчальному закладу конкурентну перевагу на ринку освітніх послуг, оскільки забезпечує йому реноме відповідального суб'єкта в цій сфері діяльності. Це питання ділової репутації, іміджеве питання. У всьому цивілізованому світі академічна доброчесність і ставлення до неї в університеті є важливим маркером для фінансових донорів і грантодавців. Від цього залежить перспектива їх подальшої співпраці з навчальним закладом.

Концептуальними засадами академічної доброчесності у системі вищої освіти в Україні, як і в усьому світі, мають стати:

- дотримання стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG);
- розроблення акредитаційною комісією України стандартизованих процедур оцінки політики вищих навчальних закладів у сфері академічної доброчесності;
- запровадження навчальних методик із метою підвищення кваліфікації викладачів у питаннях сучасного академічного письма й підвищення їх мотивації у застосуванні таких методик у роботі;
- широке використання культури академічного письма (у т.ч. академічного письма іноземною мовою) із метою посилення власної аргументації тих фактів, які досліджує науковець;
- підвищення якості наукових публікацій вітчизняних дослідників за рахунок дотримання вимог до структури наукових статей, зокрема за моделлю IMRaD (вступ – методи – результати – дискусія);

- запровадження навчальних он-лайн тренінгів щодо правильного обґрунтування та оформлення наукових здобутків автора, включаючи цитування положень його наукових праць та поширення цієї практики у середовищі всієї освітянської спільноти та окремих університетських спільнот;

- партнерство між закладами вищої освіти суб'єктами господарської діяльності – потенційними працевлаштувачами, що сприятиме навчанню висококваліфікованих фахівців, які будуть повністю працевлаштованими. Це також сприятиме формуванню конкурентного середовища для студентської молоді, стимулюючи її до отримання знань та набуття практичних навичок із затребуваної спеціальності, обираючи місце праці.

Список літератури:

1. Сацик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontsepsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti>
2. З чіткими орієнтирами до сталого успіху: академічна доброчесність як запорука якісної освіти. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www.saiup.org.ua/novyny/z-chitkymy-oriyentyramy-stalogo-uspihu-akademichna-dobrochesnist-yak-zaporuka-yakisnoyi-osvity/>
3. Сербін О. Культура академічної доброчесності: роль бібліотек : проект Електронний ресурс. – Режим доступу : http://lib.khnu.km.ua/about_library/metodob/fahivciu/%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC_%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80.pdf.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У час швидкого поширення інформаційних технологій основним джерелом інноваційного розвитку вищої освіти є інтелектуалізація суспільства та побудова економіки знань. Розвиток вищої освіти повинен відповідати інноваційній моделі суспільства. Проте стан справ з інноваційними процесами у вищій школі є незадовільним. Достатньо згадати, що відсутність належної мотивації праці науковців призводить до щорічних втрат приблизно 45-50 тис. дипломованих працівників, які можуть займатися інноваційною діяльністю, що однозначно зменшує комерційний результат від інноваційних рішень.

Інноваційний розвиток вищої освіти є необхідною умовою успішного розвитку суспільства. Для інноваційного розвитку необхідна нова генерація інноваційних кадрів, здатна мислити креативно й реалізовувати інноваційні ідеї. Тому потрібна системна підготовка якісного кадрового потенціалу. С. Вовканич зазначає, що «підготовка знанневого працівника не обмежується отриманням базової вищої освіти лише за рахунок засвоєння стандартних програм ВНЗ. Його відмінною особливістю є участь в освоєнні і творенні знань. Переважно такі працівники, на відміну від звичних, рутинних послуг у виробничому чи управлінському процесі, надають аналітичні послуги, в основі яких створення, модифікація і синтез знань» [3, с. 11]. Тобто, сьогодні завдання вищих навчальних закладів полягає в тому, щоб створювати критичну кількість інноваційних менеджерів та інших фахівців, які зможуть продукувати інноваційні ідеї та втілювати їх у всі сфери суспільного життя. Інноваційне навчання й стимулювання творчої ініціативи в студентському середовищі суттєво підвищить конкурентний статус випускників на ринку праці й сприятиме їхній інноваційній активності. Однак сьогодні маємо невідповідність між бажаним інноваційним навчанням і реальною організацією навчально-

виховного процесу у вищих навчальних закладах. Це зумовлено проблемами внутрішнього та зовнішнього характеру.

Проблеми внутрішнього характеру відображають специфіку функціонування вищого навчального закладу, його потенційні можливості (або гальма) переходу на інноваційний шлях розвитку. Вони є багатогранні, часто породжені суб'єктивними факторами. Основні з них:

- потреба в ефективнішій реалізації можливостей кожного вищого навчального закладу долучитися до розвитку економічних процесів в регіонах. Зокрема, через глибокий моніторинг розвитку галузей економіки вищі навчальні заклади повинні сміливіше йти на відкриття в рамках діючих спеціальностей профільних економічних спеціалізацій, що сприятиме формуванню якісного кадрового ресурсу відповідно до особливостей регіональної економіки;

- необхідність демократизувати навчальний процес, зокрема розширювати предметну компоненту варіативної частини навчальних планів, запроваджуючи в процес підготовки випускників ті дисципліни, які завдяки профільному змісту своїх навчальних програм будуть суспільно корисними та економічно доцільними в конкретному регіоні, відповідатимуть його економічній галузевій структурі й перспективам стратегічного розвитку. 3. Належить посилити профільний характер усіх навчальних дисциплін, формувати основні професійні компетенції випускника на базі сучасних моделей фахівця, що мають прикладну спрямованість;

- гостро постає питання вдалого вибору вищими навчальними закладами нових напрямів підготовки, які дозволили б гнучко реагувати на потреби ринку освітянських послуг, що стимулюватиме стабільний розвиток навчального закладу й мінімізуватиме фінансові ризики вкладення в це коштів. Доцільність відкриття нових спеціальностей та нових напрямів діяльності вищого навчального закладу освіти повинна бути обґрунтованою й базуватись на методиках моніторингу попиту на певні види освітянських послуг в конкретному регіоні.

Проблеми зовнішнього характеру зумовлені станом ринку праці, позицією працедавців тощо. Насамперед ідеться про:

- об'єктивну необхідність упорядкування існуючих ліцензійних обсягів прийому абітурієнтів на економічні спеціальності в бік розумного зменшення, виходячи з реальної потреби регіонів. Пріоритетне право на таку підготовку слід надавати вищим навчальним закладам економічного профілю;

- спільними зусиллями вищих навчальних закладів, освітянських структур, засобів масової інформації, служб працевлаштування, працівників кадрового апарату різних інституцій, підприємств, організацій необхідно сприяти формуванню позитивного іміджу й самодостатнього статусу випускників освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», що дозволить зняти існуючу недовіру в працедавців до фахових компетенцій бакалаврів, рівень яких давно визнаний у світовій практиці підготовки кадрів, у тому числі економічного профілю;

- доцільно на державному рівні формувати суспільну думку щодо привабливості вищої освіти в Україні. Вищі навчальні заклади через інформаційні технології, авторитетну думку науки, бізнесу та інші чинники повинні докладати всіх зусиль для посилення мотивації молоді та переконувати її в необхідності здобуття вищої освіти як визначального фактора престижного працевлаштування, професійного визнання, кар'єрного росту.

Вища школа повинна обирати випереджувальну стратегію розвитку, працювати на збільшення контингенту потенційних абітурієнтів, що сприятиме підвищенню конкурентного статусу вищих навчальних закладів на міжнародній арені, а також забезпечить альтернативу масовому відпливу молоді через виїзд на заробітки за кордон. Перспективи розвитку вищої освіти на інноваційній основі залежать від тих реформ, які регулюють цю сферу діяльності, і, як це не прикро, – від політичного вектора. При цьому специфічною особливістю процесу реформування освіти є те, що практично є неможливим поетапне його здійснення. Реформа повинна проходити системно за всіма напрямками й

відображати всі аспекти діяльності вищої школи не тільки в теперішньому часі, але й на перспективу.

На думку багатьох дослідників та практиків, «не буде повноцінною реформа без належного нормативно-правового, законодавчого і фінансового забезпечення освітнього процесу. Адже сучасне нормативно-правове і законодавче забезпечення освіти, за умови проголошення державою всіх форм власності, немислиме без визнання рівності прав і можливостей державних і приватних навчальних закладів, їх самостійності. Своєю чергою, самостійність закладів освіти – єдино можливий шлях до істинної, а не лише декларованої демократизації навчального процесу» [1, с. 41].

Таким чином, реалізація моделі інноваційного розвитку уможлиблюється завдяки спільним зусиллям і співпраці закладів освіти, науки, виробництва та інших інституцій, дотичних до розширення інноваційного простору. Інноваційний процес починається з формування інноваційного мислення, яке розпочинається в стінах навчального закладу й продовжується безпосередньо на виробництві, де набуті у вищій школі знання трансформуються в інтелектуальний актив підприємства. Для забезпечення безперервності протікання інноваційного процесу та його ефективності необхідна тісна взаємодія освіти, науки, виробництва як єдиного цілого. Однак існуючі проблеми зовнішнього та внутрішнього характеру сповільнюють процеси інноваційного поступу суспільства. На рівні вищого навчального закладу ці проблеми зумовлені недостатньою свободою у формуванні сучасної освітянської політики та організації навчально-виховного процесу, виходячи зі специфіки та статусу конкретного вищого навчального закладу.

Список літератури:

1. Вовканич С.Й. Теоретико-методологічні основи дослідження людського та інтелектуального капіталу в знаннєвомісткій економіці:

концептуалізація понять / С.Й. Вовканич, Л.К. Семів // Регіональна економіка. – 2012. – № 4. – С. 7–19.

2. Афтаназів І.С. Економічні аспекти реформування регіональної системи підготовки кадрів вищою школою: [монографія] / Афтаназів І.С. – Коломия : Вік, 2015. – 224 с.

*Голинський Ю. О., к. е. н., доцент
кафедри державних та місцевих фінансів,*

*Луців Л. М., ст. викл. кафедри
державних та місцевих фінансів*

БІЗНЕС-ІНКУБАТОРИ ЯК ЗАСІБ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Процеси розвитку освіти, є неможливими без освоєння інновацій загалом та конкретних інноваційних інструментів зокрема. На сьогоднішній день інноваційність освітнього процесу закладах вищої освіти повинна мати постійний характер і реалізовуватись через зміст освіти (в навчальних та робочих навчальних планах і програмах), внутрішню організацію діяльності закладу освіти; відносини «викладач – студент», різноманіття інструментів та технологій навчання.

Інновації в сфері освітніх послуг нерідко характеризують як цілеспрямовані зміни, які привносять в освітню систему нові елементи, що зумовлюють перехід в інший стійкий стан. Під інноваціями слід розуміти цілеспрямовані зміни, що призводять як до стійкого підвищення якості професійної підготовки, яке може бути оцінено об'єктивними кількісними показниками, так і до зміцнення фінансової стійкості вищого навчального закладу в довгостроковій перспективі.

Саме до таких змін можна віднести ідею Міністерства освіти та науки України про розвиток мережі бізнес-інкубаторів, де студенти та науковці навчатимуть як результати їхніх досліджень можна втілити в бізнес.

Бізнес-інкубатор – підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг [1].

Також існує визначення, що бізнес-інкубатор – організаційна інноваційна структура, метою якої є формування сприятливих умов для стартового розвитку малих підприємств через надання їм певного комплексу послуг і ресурсів [2].

Метою бізнес-інкубатору є забезпечення сприятливих організаційно-економічних умов для розвитку малого і середнього бізнесу, підвищення конкурентоздатності підприємств і компаній на ринку шляхом надання всебічної допомоги підприємцям на всіх стадіях організації і функціонування підприємств, сприяння формуванню і розвитку інфраструктури підтримки малого і середнього бізнесу, створення нових робочих місць.

На сьогоднішній день виділяють декілька видів бізнес-інкубаторів.

1. Віртуальні бізнес-інкубатори, що пропонують послуги в кіберпросторі.
2. Територіально-виробничі комплекси і коопераційні мережі, що являють собою об'єднання підприємств, що діють в географічній близькості один від одного в одному галузевому секторі.
3. Бізнес-інкубатори, орієнтовані на розвиток наукомістких малих підприємств. Зокрема, це так званий інкубатор технологій – наукомістке підприємство, пов'язане з університетом, науково-технологічним парком або інноваційним центром. Його завдання – обслуговування малих інноваційних підприємств, вирощування нових підприємницьких структур, надання їм допомоги у виживанні та успішній діяльності на ранній стадії розвитку.
4. Венчурні інкубатори, які використовують umbrella branding бізнес-інкубатора та налагоджують взаємодію з венчурними інвесторами, органами державної влади, великими компаніями з інших країн [2].

Україна дуже зацікавлена в тому, щоб підтримати бізнес-інкубатори та розвиток інноваційного підприємництва в університетах, бо сучасні напрями інноваційних процесів у системі освіти спрямовані на те, щоб забезпечити відповідність темпів розвитку освіти із темпами суспільства в цілому і на акумулювання системою освіти наукового та інноваційного потенціалу.

Також слід зауважити, що такого роду ідеї корисні як для відносин «студент – викладач», так і для молодих науковців. З одного боку, студенти навчаються відсіювати непотрібну інформацію та використовувати її на практиці, що в реальному житті може принести їм дохід та можливість для самореалізації. З іншого боку, Міністерство має можливість залучити молодих та активних викладачів до плідної співпраці зі студентами, перевірити їх інноваційну готовність (тобто здатність сприймати, реалізовувати, створювати новації та своєчасно позбавлятися від застарілого, недоцільного) та показувати своїм прикладом, як саме знання, що даються студентам на лекціях, доцільно та можливо використовувати на практиці [3].

В наш час бізнес-інкубатори YEP працюють у 10 вишах в різних регіонах України та, за словами голови YEP Андрія Заїкіна, ще 10-15 університетів хочуть долучитися до проекту: «Ми не розраховуємо, що з першого, другого чи третього набору отримаємо повноцінні стартапи, які зможуть комерціалізуватися. Наша мета на першому етапі – створити в університетському середовищі культуру підприємництва, закласти відповідне мислення у студентів. А за 2-3 роки ми прагнемо запустити тренд. Якщо студент захоче створити стартап, він знатиме, де йому допоможуть пройти цей шлях – від ідеї і перших кроків до її реалізації» [4].

Студентський бізнес-інкубатор надає можливість новим компаніям та молодим підприємцям на етапі заснування, започаткування та становлення власного бізнесу здійснити це з мінімальними затратами, кожен студент може отримати консультацію з підприємництва, прочитати відповідну літературу.

Також він дає можливість:

— залучити партнерів, що надаватимуть фінансову підтримку проекту;

- шукати інвесторів, грантів;
- надати консультаційну допомогу майбутнім підприємцям з питань реєстрації;
- допомагати в розробці інвестиційних проектів, орієнтованих на розвиток малого бізнесу;
- проводити семінари-тренінги, наради з питань підприємництва;
- обмінюватися досвідом;
- здійснювати заходи щодо спрощення процедури входження в реальний бізнес.

Отже, можна зазначити, що бізнес-інкубатори в Україні реалізуються та виходять на новий, загальнонаціональний рівень за активної співпраці держави та організацій. За їх допомогою відбуваються суттєвий соціально-економічний розвиток країни, впровадження інновацій. Бізнес-інкубатори також можуть бути дієвим інструментом розвитку депресивних територій, оскільки вони дозволяють активізувати підприємницьку активність, що призведе до скорочення безробіття та загального покращення рівня життя населення. Також необхідно інформувати населення (в нашому випадку – студентів) про важливість бізнес-інкубаторів та перспективи, які можуть виникнути в результаті співпраці з ними та провести інформаційну кампанію з популяризації бізнес - інкубаторів. Все це в майбутньому дасть можливість забезпечити ефективний розвиток малого підприємництва як важливої складової економіки держави.

Список літератури:

1. Закон України “Про інноваційну діяльність” [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
2. Водянка Л. Д. Перспективи розвитку бізнес-інкубаторів в Україні [Електронний ресурс] / Л. Д. Водянка, К. В. Горошовська. – 2015. – Режим доступу: [vkrnuen_2015_10_6%20\(2\).pdf](#).

3. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах неперервної освіти: [монографія] / І.А. Зязюн, М.М. Солдатенко, А.І. Кузьмінський, О.М. Семенов, О.В. Тринус та ін. – Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2010. – 272 с.
4. МОН сприятиме розвитку бізнес-інкубаторів у ВНЗ [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/60062/>

*Гончарук С. М., к. е. н., доцент
кафедри обліку і аудиту*

*Приймак С. В., к. е. н., доцент
кафедри обліку і аудиту*

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

Ринок аудиторських послуг глобалізується. Для того, щоб втриматися на ринку та перемогти у жорсткій конкурентній боротьбі, вітчизняні аудиторські фірми повинні приєднуватись до міжнародних професійних мереж, асоціацій тощо. Інтеграція української економіки у європейський ринок сприяла впровадженню міжнародних стандартів обліку і звітності у бухгалтерський процес.

Дуже важливо постійно забезпечувати високу якість усіх обов'язкових аудиторських перевірок, яких вимагає законодавство Європейського Співтовариства. Через це всі обов'язкові аудиторські перевірки мають виконуватися на основі міжнародних стандартів аудиту.

В той же час національна освіта неповністю відповідає цим змінам.

Успіху в цьому напрямі можна досягнути лише у взаємодіях всіх педагогів, деканату, які повинні використовувати весь комплекс методів впливу на освітній процес. Не тільки poradnik повинен відповідати за академічну групу. Крім виховання, poradnik є науковцем, який займається науковою

роботою: пише наукові статті, займається науковими дослідженнями згідно тематики кафедри. Також важливою ділянкою poradника як викладача вищого наукового закладу – є методична робота, написання лекцій, підготовка до занять. Особливо збільшується навантаження на викладача в умовах модернізації вищої школи. Складання контрольних завдань, проведення підсумкових атестацій вимагає від викладача багато зусиль, старань та часу. Це все треба брати до уваги, при складанні педагогічного навантаження. Викладач poradник повинен мати відповідний вільний час для виховання студентів. Також треба враховувати інші обов'язки викладача на кафедрі, в т.ч. наукову і методичну роботу. Поганий викладач не може бути гарний вихователем.

Ситуація в сфері підготовки фахівців з обліку і аудиту є досить складною і не завжди адекватною вимогам часу. Існує також проблема оволодіння студентами практичними навичками, які необхідні молодим спеціалістам.

Існує потреба у теоретичному обґрунтуванні професійної компетентності фахівців з обліку і аудиту до роботи в умовах впровадження IFRS та визначення спеціальних компетенцій майбутніх фахівців з обліку та аудиту у сфері міжнародних стандартів, здатних зводити до мінімуму розбіжності в оцінці результатів фінансово-господарської діяльності у процесі їх використання.

Спеціальна підготовка до облікової роботи за IFRS є системною і зумовлюється всім контекстом навчання, коли кожна дисципліна розглядається як засіб формування професійної компетентності майбутнього фахівця. Засвоєння компетенцій відбувається як у процесі вивчення окремих навчальних дисциплін, циклів, модулів, так і тих дидактичних одиниць, які інтегруються в загально-професійні і спеціальні дисципліни.

Студент-обліковці ЛНУ імені Івана Франка факультету управління фінансами та бізнесу отримують необхідні знання з організації бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту діяльності організації в умовах використання міжнародних стандартів.

Протягом 2017-2018 років було здійснено ряд відкритих заходів спільно із керівництвом Західного офісу державної аудиторської служби та управлінням контролю та аудиту Львівської регіональної філії ПАТ «Укрзалізниця»

З нагоди святкування Дня науки кафедрою обліку і аудиту 16 травня 2017 р. було проведено Круглий стіл «Перспективи обліку, аналізу і контролю в умовах інтеграції та глобалізаційних процесів», який був спрямований на обговорення сучасного стану та ключових проблем обліку, аналізу і контролю в Україні, а також визначення перспектив їх реформування та трансформацій у контексті взятого Україною курсу на інтеграцію у європейську економічну спільноту та необхідності широкого застосування міжнародних стандартів.

Участь у ньому взяли студенти 1, 3-5 курсів, викладачі кафедри та запрошені гості. Особливо активно долучилися до обговорення представники Західного офісу Державної аудиторської служби: Чудіна Л.В. – начальник відділу контролю у соціальній галузі, Максимович О.П. – начальник відділу роботи з персоналом, Вітвіцький Р.В. – начальник відділу контролю у галузі промисловості, енергетики, транспорту та фінансових послуг.

Загалом під час наукового семінару було представлено 17 доповідей, в яких учасники обґрунтували необхідність та напрямки реформування та удосконалення національної системи обліку, аналізу, аудиту і контролю з огляду на активізацію в нашій державі глобалізаційних процесів та переходу суб'єктів господарювання на застосування міжнародних стандартів.

10 жовтня кафедрою обліку і аудиту було проведено круглий стіл на тему: «Перспективи розвитку обліково-аналітичної системи в умовах європейської інтеграції». Участь у науково-практичному заході взяли: начальник управління контролю та аудиту Львівської регіональної філії ПАТ «Укрзалізниця» – Слівінський Б. І., начальник відділу контролю у соціальній галузі Західного офісу Державної аудиторської служби – Чудіна Л. В., практикуючі аудитори, викладачі кафедри обліку і аудиту ФУФБ, студенти.

Під час круглого столу викладачами та студентами було представлено 18 доповідей, в яких учасники проаналізували сучасний стан та основні проблеми розвитку обліково-аналітичної системи України, а також визначили перспективи реформування та трансформації національної системи обліку, аналізу і контролю у контексті взятого Україною курсу на інтеграцію у європейську економічну спільноту та широкого переходу на застосування міжнародних стандартів.

Слівінський Б. І. та Чудіна Л. В. звернули увагу студентів на необхідності вивчення дисциплін спеціальності 071 «Облік і оподаткування», подальшого розвитку бухгалтерської професії та підготовки випусковою кафедрою обліку і аудиту висококваліфікованих фахівців з обліку, аналізу, оподаткування та контролю. Все це має бути здійснено у тісній співпраці з органами державної та місцевої влади, експертними та бюджетними установами, аудиторськими фірмами та практикуючими бухгалтерами, іншими приватними і комерційними структурами, а також науковими установами і спеціалізованими засобами масової інформації. Така співпраця забезпечить закріплення студентами теоретичних знань та набуття фахових практичних навичок на відповідних базах практики, їх подальшому працевлаштуванню після завершення навчання в Університеті.

Для вдосконалення підготовки фахівців з профілю спеціальності 071 «Облік і оподаткування» із врахуванням МСБО, МСА, IFRS, студенти повинні володіти такими компетенціями:

- заповнювати форми звітності, які застосовуються у міжнародній практиці;
- використовувати облікову інформацію для прийняття управлінських рішень;
- застосовувати передовий досвід організації обліку і аудиту за міжнародними стандартами у вітчизняній обліковій практиці;
- вміти розв'язувати проблеми в різних професійних ситуаціях;
- застосовувати здобуті здібності, знання, досвід;
- вміння брати на себе соціальну відповідальність.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В УКРАЇНІ

Інтеграційні процеси, які відбуваються в Україні зумовлюють необхідність кардинальних змін у соціально-економічній сфері важливою і невід'ємною складовою якої є вища освіта. Входження вітчизняної вищої освіти у європейський науково-освітній простір вимагають якісних змін структури самої університетської освіти, впровадження єдиних європейських стандартів і критеріїв, зрозумілих для усіх учасників навчального процесу різних країн Європейського Союзу.

В умовах сучасної глобалізації відбувається стрімке перетворення університетів на потужних суб'єктів світової економіки, що пов'язане із зростанням ролі вищої освіти, розширенням масштабів міжнародної освітньої і наукової діяльності, поглибленням підприємницьких, інноваційних, науково-дослідних функцій сучасних вищих навчальних закладів (ВНЗ).

Однак будь-які реформи та трансформації, в тому числі й освітні, завжди суперечливі, а кожна країна має свої особливості їх реалізації. Систематизувавши досвід країн ЄС, визначено, що основними напрямками реформ вищої освіти на сьогодні є:

- 1) реформування навчальних планів;
- 2) реформування порядку управління вищими навчальними закладами;
- 3) реформування підходів фінансування вищих навчальних закладів.

В процесі дослідження зарубіжного досвіду трансформації ВНЗ нами вивчено досвід таких країн як США, Японія, Німеччина, Франція, Великобританія та Австрія. Відповідно до чого було виявлено, що з 80-х років 20 ст. з'являється феномен академічного капіталізму, комерціалізації результатів освітньої і науково-дослідницької діяльності університетів тощо.

Досвід провідних, економічно розвинутих країн світу яскраво свідчить, що основними передумовами впровадження підприємництва у ВНЗ є:

- обмеженість бюджетних коштів (бюджетних асигнувань) для фінансування безкоштовної вищої освіти для своїх громадян;
- поступовий перехід держави від зобов'язань надання безкоштовної вищої освіти для своїх громадян до взяття на себе зобов'язань з надання рівних можливостей та доступу до вищої освіти всім верствам населення своєї країни;
- постійні економічні кризи;
- пошук самими ВНЗ нових шляхів фінансування («заробляння коштів») своєї діяльності;
- загострення конкуренції між ВНЗ як в межах країни, так і з-за кордонними;
- порушення ринкових механізмів і балансу інтересів громадян і суспільства в результаті надання безкоштовної вищої освіти всім бажаючим (платники податків оплачують додаткові роки навчання студентів, які фінансуються за рахунок бюджетних коштів і навмисно затягують період свого навчання);
- ВНЗ своєчасно не готують фахівців необхідних професій для існуючого ринку праці;
- значна й неконтрольована міграція мільйонів громадян з бідніших країн (фінансова підтримка емігрантів та іноземців стає небажаною для резидентів економічно розвинених країн як за соціально-політичними мотивами, так й економічними (поява нових конкурентів на ринку праці, витіснення місцевих працюючих і збільшення числа безробітних серед корінного населення).

В економічно розвинутих країнах набувають поширення так звані «підприємницькі університети», які утворюють цілу соціальну систему, оскільки охоплюють університет у цілому, всі його підрозділи (відділи), дослідницькі центри, викладачів (співробітників) і відділення (філії) [3].

Такі університети активно шукають можливості нововведень та реалізації змін організаційного характеру, щоб стати відмінними від інших ВНЗ і діяти за

своїми власними правилами, створюють додаткові ресурси та формують власну потужну інфраструктуру з метою досягнення кінцевого результату – підготовка висококласних фахівців та впровадження нововведень з одночасним отриманням прибутку від підприємницької в освітній сфері шляхом:

- надання різних видів освітніх послуг і виконання прикладних (на замовлення) наукових досліджень з подальшою розробкою техніки, технологій, методів, методик, ноу-хау на контрактній основі;

- проведення наукових і професійних експертиз, підготовка на контрактній основі фахівців вищої кваліфікації (магістратура, докторантура), перепідготовка та підвищення кваліфікації фахівців різних галузей народного господарства;

- підготовка на контрактній основі навчально-методичних матеріалів (підручників, посібників, науково-методичних комплексів тощо);

- організація різноманітних міжнародних навчальних, наукових, культурних, спортивних та розважальних заходів;

- надання супутніх послуг абітурієнтам та студентам: профорієнтація, пошук місць стажування та працевлаштування, консультації для іноземних студентів із міграційних питань, пошук житла і допомога у тимчасовому працевлаштуванні; пошук джерел фінансової підтримки їх навчання, проживання та харчування шляхом організації при ВНЗ різних додаткових професійних підприємницьких структур (служб працевлаштування; юридичних консультативних пунктів; бюро перекладів; туристичних бюро; служб психологічної допомоги; Інтернет-клубів; авто шкіл; фотомайстерень; поліграфічно-видавничих центрів.

Поряд з цим головною умовою функціонування «підприємницького університету» є обов'язкове збереження академічної суті навчального закладу, науковості, високого рівня надання освітніх послуг і виконання наукових досліджень, підтримка високих морально-етичних норм, властивих університетському середовищу, збереження освітніх, наукових і культурних традицій, попередніх досягнень, високого іміджу та примноження заслуг ВНЗ і

системи вищої освіти [5].

Для трансформаційних перетворень традиційних ВНЗ у підприємницькі навчальні заклади їх керівники та співробітники повинні володіти такими якостями та вміннями, як: підприємницьке бачення; підприємницька ідея; готовність до ризику, інновацій та швидкого реагування на зміну запитів суспільства; непереборне бажання досягнення успіху; постійний пошук нових можливостей; переконливість та лідерство; вміння домовлятися, знаходити спонсорів та представлення результатів своєї діяльності у найвигіднішому світлі; здійснення усієї діяльності в межах чинного законодавства; вміння йти на компроміс та відстоювати свою точку зору; вміння згуртовувати колег і вселяти в них оптимізм; чітке та реалістичне бачення результатів та якості виконуваної роботи; вміння завойовувати довіру, захоплювати ринки та перемагати в дискусіях, спірних ситуаціях; вміння підбору і закріплення виконавців за відповідними завданнями тощо.

Необхідними умовами перетворення звичайного університету в підприємницький є [2; 5]:

- 1) посилення центрального управлінського ядра, яке керує університетом;
- 2) диверсифікація джерел доходу;
- 3) розвиток гнучкої периферії;
- 4) стимулювання академічних основ університету;
- 5) посилення колегіальності в прийнятті рішень і управління всіма сферами діяльності ВНЗ;
- 6) формування загальноуніверситетської (корпоративної) підприємницької культури.

Саме тому, вважаємо, що підприємницька діяльність сучасного ВНЗ є одним із важливих шляхів їх стабільного розвитку, конкурентоздатності і процвітання.

Українська університетська система освіти перебуває ще на етапі трансформації і реформування, що визначено бажанням увійти у європейський простір вищої освіти шляхом слідуванням принципів Болонського процесу. На

нашу думку трансформація вищих навчальних закладів в Україні на основі імплементації зарубіжного досвіду функціонування «підприємницького університету» з одночасним врахування національних особливостей освітньої діяльності ВНЗ може забезпечити економічний успіх та науково-технічний розвиток як самих ВНЗ, так і держави в цілому. Завдяки цьому вітчизняні ВНЗ зможуть здійснити диверсифікацію джерел свого фінансування, забезпечити реальну фінансову автономію, цілеспрямовану комерційно орієнтовану і взаємовигідну співпрацю з бізнес-сектором, підвищити рівень мотивації своїх працівників тощо.

Список літератури:

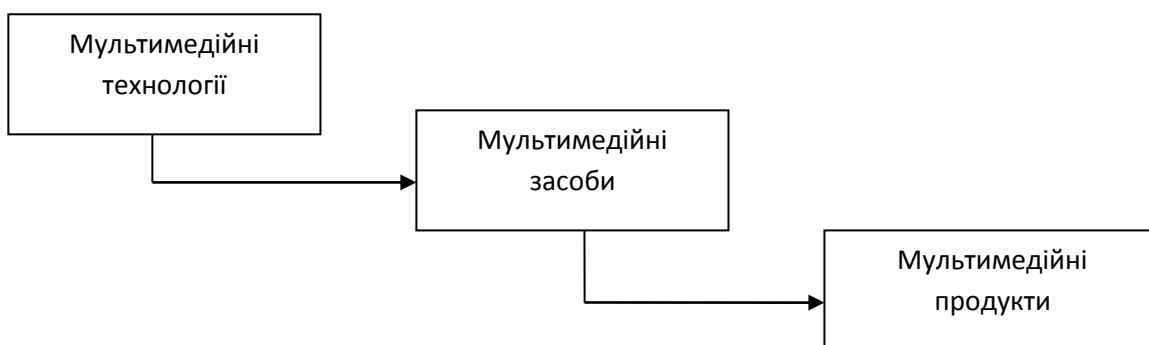
1. Європейський Союз – Україна: співробітництво у сфері вищої освіти. – К. : Представництво ЄС в Україні, 2010. – 20 с.
2. Clark, Burton R. Sustaining Change in Universities. Continuities in Case Studies and Concepts. The Society for Research into Higher Education & Open University Press / England: McGraw-Hill, 2004.– 212 p.
3. Clark, Burton R. Creating Entrepreneurial Universities: Organizational Pathways of Transformation. IAU PRESS. ISSUES IN HIGHER EDUCATION / Wagon Lane, Bingley BD16 1WA. – U.K.: Emerald Group Publishing Limited. Howard House, 2008. – 164 p.
4. Романовський О. О. Феномен підприємництва в університетах світу: монографія / О. О. Романовський – Вінниця : Нова Книга, 2012. – 504 с.
5. Романовський О. О. Розвиток академічного підприємництва і підприємницьких вищих навчальних закладів в умовах глобалізації / О. О. Романовський // Ефективна економіка. – 2015. – № 11 [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4491>.

РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сучасне інформаційне суспільство диктує нагальну потребу інформатизації освіти, мета якої полягає в глобальній раціоналізації інтелектуальної діяльності за рахунок використання нових інформаційних технологій, радикального підвищення ефективності та якості підготовки фахівців з новим типом мислення, який відповідає вимогам постіндустріального суспільства. Відтак, модернізація вищої освіти у форматі Болонської системи зумовлює зростання ролі медіаосвітньої підготовки викладача, який, окрім використання в організації навчального процесу традиційних форм і методів навчання, повинен проектувати освітнє та навчальне середовище із залученням сучасних інформаційних, комп'ютерних та педагогічних інновацій. Нині в педагогічну практику вводиться новий етап комп'ютеризації з різних наукових дисциплін, викликаний розвитком мультимедійних технологій. В інтерактивному режимі роботи графіка, анімація, фото, відео, звук, текст створюють інтегроване інформаційне середовище, в якому користувач знаходить якісно нові можливості, спроможні відігравати роль вагомого засобу активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Щоб показати дієвість та роль зазначених новітніх мультимедійних технологій навчання, необхідно, насамперед, звернутися до з'ясування їх дефініцій. Термін мультимедіа – латинського походження, що поширився за рахунок англомовних джерел („multy” – множинний, складний та „media” – середовище, засіб, спосіб). В буквальному перекладі „мультимедіа” означає „множинний засіб” або „багато середовищ”. Оскільки технології мультимедіа є комплексними, окремі їх елементи останнім часом називаються самостійними термінами, де слово „мультимедіа” трансформується в прикметник „мультимедійний/а”:

мультимедійна система, мультимедійні програми [1, с. 55]. Розмитість змісту мультимедіа вимагає чіткого визначення поняття „мультимедійні технології” та їх місця в навчальному процесі вищої школи. У науковій та технічній літературі зустрічаємо різні означення мультимедіа (ММ) залежно від того, де та для кого передбачається його використання. У всесвітній доповіді ЮНЕСКО (1998 р.) „мультимедіа” називають здатність подавати текстуальні зображення та звук користувачеві. Ю.І Машбиць трактує ММ як багатоканальне середовище, що видає інформацію в різноманітних модальностях [2, с. 56]. У О.В. Шликової мультимедіа – „полісередовище”, єдиний простір, який в синкретичному вигляді представляє різні види та способи надання інформації (текст, графіку, звук тощо) [3, с. 23]. Деякі автори тлумачать ММ як сучасну інформаційну технологію, що об’єднує за допомогою комп’ютерних засобів графічне та відео зображення, звук й інші спеціальні ефекти [4, с. 34].

Отже, в процесі науково-педагогічної діяльності слід відійти від терміну „мультимедіа” й вживати поняття „мультимедійні технології”, „мультимедійні засоби”, „мультимедійна інформація”, „мультимедійні продукти”. Так, зокрема, під мультимедійними технологіями розуміють порядок розробки, функціонування та застосування засобів інформації різних модальностей. Мультимедійні засоби поділяються на апаратні (комп’ютер з процесором, мультимедіа-монітором із вбудованими стерео динаміками, TV-тюнери, звукові плати) та програмні (програми та проблемно орієнтовані мови програмування, що враховують особливості ММ). Слушним є вислів: „апаратні та програмні засоби, що реалізують мультимедійну технологію”. Врешті, завершальним етапом ММТ є створення мультимедійних продуктів як документів, що несуть інформацію різних типів і припускають використання спеціальних технічних пристроїв для їх створення та відтворення [3, с. 85]. Таким чином, можна побудувати схему, що унаочнює ієрархічність розглядуваних понять.

Невід’ємною складовою ММП у вищій школі є мультимедійна лекція, що включає елементи новітніх інформаційних технологій. У практичній викладацькій роботі використовуються лекції-презентації, що створюються за допомогою програми *Microsoft Power Point*. Презентація (від англ. „presentation” – подання, вистава) – це набір картинок-слайдів на певну тему, які зберігаються у файлі спеціального формату. Дана програма дозволяє подавати інформацію в різній формі демонстрації (текст, таблиці, схеми, діаграми, відео-аудіофрагменти) [5, с. 28]. При роботі з презентаціями виводимо зображення на екран з досить великою діагоналлю. Сучасні технічні засоби дають можливість для застосування мультимедійного проектора, що дає на екрані зображення з діагоналлю до 2 м. Такий технологічний прийом дозволяє підвищити якісний рівень використання наочності на заняттях, що для будь-якої науки загалом. Доведено, що 80 % інформації людина отримує через зорові відчуття. Використання мультимедійної наочності дає змогу зоровому образу не лише швидко сприйняти нові знання, а також за допомогою картинок-ілюстрацій посилити ефективність засвоєння матеріалу. Однак, варто зауважити, що наочність – це не властивість приладів і установок, адже вони стають „наочними” в результаті узгодженої взаємодії слова викладача та демонстраційного пристрою. Саме слово є специфічним засобом наочності, яке визначає ставлення педагога до певної події чи явища, воно оживляє педагогічний процес, й жодні технічні засоби не здатні вплинути на розум слухачів так, як живе слово педагога. Саме лекція-презентація дає змогу поєднати ці вагомні важелі активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Дослідження свідчать, що ефективність слухового сприйняття інформації

становить 15 %, зорового – 25 %, а їх одночасне залучення до процесу навчання підвищує ефективність сприйняття до 65 %. Окрім того, в такій мультимедійній лекції реалізується взаємозв'язок між складовими педагогічної ергономіки (розширення можливостей педагогічної науки щодо глибшого пізнання та вдосконалення діяльності викладачів і студентів) „викладач – технічний пристрій – студент”. Це сприяє створенню такої емоційної атмосфери, яка пробуджує інтерес до об'єкта вивчення, заохочує процес пізнання, створюючи належні умови підвищення ефективності розумової діяльності й ліквідації перевтоми, оскільки діяльність студентів переходить у „спілкування” з навчальним матеріалом, що запам'ятовується без надмірних зусиль. Наявність таких умов служить показником комфортності навчального середовища, „оптимальної динаміки працездатності, доброго самопочуття і збереження здоров'я” [6, с. 49].

За допомогою комп'ютерної анімації викладач організовує інтерактивний зв'язок із студентами, формує в них навички роботи з логічно-схематичним матеріалом. Демонстрація слайдів із текстами, схемами, таблицями триває на екрані 40–60 сек., оскільки викладач повинен дати час аудиторії для опрацювання поданого матеріалу. Отже, використання лекцій-презентацій на заняттях призводить до наступних позитивних наслідків:

- залучення різноманітної бази даних (тексти, таблиці, діаграми, відео-аудіофрагменти) дає можливість розглянути історичний процес в його еволюції;
- активізує увагу та навчально-пізнавальну діяльність студентів;
- викладач звертає особливу увагу на логіку подачі навчального матеріалу, що позитивно позначається на рівні знань студентів;
- використання текстових варіацій дає змогу проблемно будувати лекцію, звертаючи увагу на головні компоненти заняття й, власне, відображаючи їх у формі слайду-тексту, що, в свою чергу, полегшує педагогу опанувати й викласти навчальний матеріал;
- підвищується якісний рівень використання наочності, що дозволяє студентам швидше та ефективніше засвоїти тему;

- забезпечується оптимальне емоційне навчальне середовище, створюються комфортні умови для запам'ятовування нового матеріалу;
- підвищується продуктивність лекційного заняття;
- спостерігається встановлення міжпредметних зв'язків;
- в студентів з'являється можливість організації проектної діяльності зі створення презентацій на семінарські заняття. Таким чином, підсумовуючи, можемо стверджувати, що одним із пріоритетних напрямків у галузі інформатизації освіти є розробка й впровадження мультимедійної техніки, введення в навчальний процес мультимедійних продуктів. Використання в практичній викладацькій роботі сучасних інформаційних технологій дозволяє, по-перше, змінити й збагатити зміст педагогічної освіти, й, по-друге, домогтися підвищення активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів на заняттях.

Список літератури:

1. Пінчук О. Проблема визначення мультимедіа в освіті: технологічний аспект / О. Пінчук // Нові технології навчання. – К., 2007. – Вип. 46. – С. 55-58.
2. Основи нових інформаційних технологій навчання: Посібник / За ред. Ю. І Машбиця. – К.: ІЗМН, 1997. – 264 с.
3. Шлыкова О. Культура мультимедиа: Учеб. пособие для студ. вузов / О. Шлыкова. – М.: Фаир-Пресс, 2014. – 415 с.
4. Інформатика: Компостерна техніка. Комп'ютерні технології: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О. І Пушкаря. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2012. – 704 с.
5. Могильна Н. Створення презентацій засобами Microsoft Power Point / Н. Могильна // Інформатика. – 2007. – № 31-32. – С. 28-36.
6. Вовкотруб В. Принципи наочності і наочні засоби в ергатичній системі «викладач – технічний пристрій – студент» / В. Вовкотруб // Наукові записки КДПУ ім. В. Винниченка. – 2002. – Вип. 45. – Ч. 1. – С. 49-51.

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА ТА РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Становлення та розвиток економічних відносин в Україні в тій або іншій мірі змінили всі сфери людського життя. Ринок праці висуває до майбутніх випускників свої, досить жорсткі вимоги. Тому перед закладами вищої освіти постає нагальна проблема підготовки конкурентоспроможного спеціаліста, який буде затребуваний на ринку праці і зможе легко адаптуватися під вимоги мінливого ринку. Отже, постає потреба у реформуванні вищої школи в умовах ринкової економіки.

Сучасні технології висувають нові вимоги до працівника – це не тільки комплекс знань, умінь, навичок, але також і творчі здібності та особисті якості працівника (його ініціативність, підприємливість, активність). Все більш затребуваними стають компетентні фахівці, які здатні ефективно працювати в нових динамічних соціально-економічних умовах. Тому мета вищої освіти полягає не тільки в тому, щоби навчити молоду людину щось робити, придбати професійну кваліфікацію, а й в тому, щоби дати йому можливість справлятися з різними життєвими і професійними ситуаціями. Недоліком сучасної системи освіти є незадоволення отримувачів та замовників освітніх послуг термінами виконання їх замовлення, швидким старінням отриманих знань, необхідністю самоосвіти та переорієнтацією працівника.

Якщо декілька десятиків років тому освіта виступала свого роду гарантією успішності в житті, то сьогодні молодий фахівець не завжди знаходить собі посаду, яка відповідає його кваліфікації. Отож, вища освіта викликає недовіру у теперішніх роботодавців, оскільки вища освіта не означає наявності в претендента затребуваних навичок та знань. З вищесказаного можна виокремити такі моменти:

1) вища освіта не означає, що набуті знання (навички) не потребують оновлення та вдосконалення. Тут для вищої школи важливо перенести акцент

на формування у студентів навичок до самостійного підвищення свого професійного рівня, уміння аналізувати та використовувати отриману інформацію. Майбутні випускники повинні навчитися критично мислити, знаходити актуальну інформацію, розвивати свої фахові здібності.

2) У наш час спостерігається зниження кількості осіб, які планують отримати вищу освіту, оскільки існує можливість отримати потрібні навички та сертифікати (за допомогою курсів, стажування та ін.) без диплому про вищу освіту. Таке «спрощення» в отриманні навиків та знань несе в собі іншу проблему, а саме: роботодавці змушені будуть переймати на себе фахове навчання своїх працівників.

Разом із тим, не слід забувати, що обмеженість бюджетних можливостей та низький потенціал позабюджетного фінансування ускладнюють формування економічних умов ефективного розвитку системи освіти.

У підсумку, можна констатувати, що процеси навчання у вищій школі та соціально-економічні процеси в країні нерозривно зв'язані. Рівень конкурентоздатності сучасної інноваційної економіки все більше визначається якістю професійних кадрів, ступенем їх соціалізації, коопераційності та креативності. На перший план виходить формування неоекономіки, що базується на знаннях, які спроможні підняти якість кваліфікації персоналу та розкрити можливості зайнятості працівників. Отже, знання стає фактором виробництва, яке за своєю значущістю нічим не поступається іншим факторам. І значна роль у підготовці конкурентоспроможних фахівців відводиться вищій школі.

*Західна О.Р., к. е. н., доцент
кафедри державних та місцевих фінансів*

*Петик Л.О., к. е. н., доцент
кафедри державних та місцевих фінансів*

***ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ***

Потреба у хороших фахівцях економічного профілю передбачає високі вимоги до їх підготовки у ВНЗ, що викликає необхідність активізації економічної освіти за рахунок застосування сучасних педагогічних технологій навчання, які наближують навчальний процес до дійсності та імітують ситуації професійної діяльності. Сьогодні всім цим вимогам найбільшою мірою відповідає застосування саме інтерактивних технологій навчання.

Інтерактивні методи є підвидом активних методів навчання. Термін «інтерактивний» походить від англ. «interact» («inter» – «взаємний», «act» – «діяти», «interact» – «взаємодіяти»). Інтерактивне навчання – це перш за все діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія вчителя і студента.

Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх студентів. Інтерактивні технології навчання включають в себе чітко спланований очікуваний результат навчання, окремі інтерактивні методи і прийоми, що стимулюють процес пізнання, та розумові і навчальні умови й процедури, за допомогою яких можна досягти запланованих результатів. На відміну від методик, інтерактивні навчальні технології не вибираються для виконання певних навчальних завдань, а самою своєю структурою визначають кінцевий результат [6]. Необхідність застосування інтерактивних методів навчання полягає в тому, що на заняттях (лекційних, практичних та семінарських) здійснюється індивідуальна та групова робота студентів, їх робота з документами та різними джерелами інформації, використовується проектна діяльність, навчальні ігри

тощо, що допомагає студенту отримати та засвоїти значно більший обсяг інформації, сприяє зростанню його активності та професійних вмінь, дає поштовх до критичного мислення, розвитку здібностей аргументувати свої думки та до подальшої самоосвіти тощо. Таким чином у ВНЗ створюються сприятливі умови, в яких формується сучасний фахівець [2].

Можна виділити низку інтерактивних технологій та методів щодо формування підприємницької компетентності майбутніх економістів, зокрема: метод проблемної лекції, ділові ігри, метод «відео за запитом», кейс-метод (метод аналізу ситуацій, case study), метод презентації, навчальні дискусії, метод «мозкового штурму», тренінги, майстер класи. Розглянемо деякі з них, а саме використання ділових ігор та кейс-метод. У педагогіці «ділова гра» розглядається як моделювання реальної діяльності у спеціально створеній проблемній ситуації. Її конструктивними елементами є проектування реальності, конфліктність ситуації, активність учасників, відповідний психологічний клімат, міжособистісне та міжгрупове спілкування, розв'язання сформульованих на початку гри проблем [5]. «Ділова гра – це управлінська гра, в певному розумінні імітація професійної діяльності, що пов'язана з управлінням певного роду діяльності» [3]. Під час проведення ігрових занять відбувається навчання студентів діловому спілкуванню, вмінню вести переговори, висловлювати та обґрунтовувати власні думки, слухати партнера, здійснювати співробітництво на основі ефективної та конструктивної взаємодії.

На сьогодні досить актуальним є впровадження у навчальну діяльність методу навчання case study (кейс-метод). «Кейс» (з англ. – випадок) – це дуже деталізовані, контекстуальні, описові доповіді і повідомлення про викладання і учіння. «Кейс»-метод є практикою використання «кейсів» як засобу навчання у галузях права, бізнесу, медицини, освіти [4]. Типовий кейс – це розповідь про реальну управлінську проблему чи ситуацію, що може виникнути у керівника підприємства, організації чи певного адміністративного підрозділу і, як правило, потребує прийняття управлінських рішень. Завданням кейс-методу є не просто дати знання, а навчити справлятися з унікальними та нестандартними

ситуаціями, з якими, як правило, ми і маємо справу в реальному житті [1]. Бізнес-кейс – це спеціально підготовлений навчальний матеріал, який відображає конкретну проблемну бізнес-ситуацію, яка вимагає управлінського рішення з боку менеджменту підприємства.

При роботі з кейсом у студентів формуються такі компоненти ключових компетенцій як комунікативні здатності, спроможності застосовувати знання на практиці, вирішувати проблеми, вести переговори, нести відповідальність за прийняття рішень.

Слід зазначити, що надання майбутнім економістам ще в період навчання у ВУЗі можливості аналізувати певні ситуації, шукати оптимальні шляхи їх розв'язку, розвивати власну ініціативу, розробляти групові студентські проекти тощо – це і є найціннішим у використанні інтерактивних методів навчання.

Використання зазначених інтерактивних технологій абсолютно виправдано при навчанні майбутніх економістів у ВНЗ, оскільки дозволяє забезпечити оволодіння студентами професійними і підприємницькими компетенціями, здібностями самостійно організовувати власну навчальну діяльність, активно і творчо брати участь в обговоренні та аналізі вивченого матеріалу, а також уміло застосовувати накопичені знання та вміння на практиці.

Список літератури:

1. Активізація навчального процесу у сучасній вищій школі : метод. огляд / [уклад. Л. А. Якімова]. – Київ : ДП Вид. дім «Персонал», 2010. – 32 с.
2. Долбнєва Д. В. Інтерактивні методи навчання : сутність необхідність та використання при підготовці фахівців з обліку та аудиту у ВНЗ України / Д. В. Долбнєва // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.1. – С. 389–398.

3. Кардаш Н. Ділові ігри як засіб формування креативності майбутніх менеджерів / Н. Кардаш // Дидактика професійної школи : зб. наук. праць. – 2006. – Вип. 4. – С. 118–122.
4. Кошманова Т. С. Розвиток педагогічної освіти у США (1960–1998 рр.) / Т. С. Кошманова. – Львів : Світ, 1999. – 486 с.
5. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
6. Побережна М. П. Інтерактивне навчання : основні поняття та визначення / М. П. Побережна // Імплементація сучасних технологій навчання у навчальний процес : Міжнар. наук. конф. (м. Київ, 17–18 березня 2015 р) : матер. конф. – Київ, 2015. – С. 234–238.

*Комарницька Г. О., к. е. н., в.о. завідувача
кафедри економіки та менеджменту*

«ВІДТІК МІЗКІВ»: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ

У багатьох країнах Східної Європи дефіцит талановитих людей поглиблюється значно швидше. Частково – через якість освіти. Частково – внаслідок демографічної кризи. Однак основною причиною є привабливість Євросоюзу, який також потребує талановитих людей і може запропонувати кращі умови. Нині Україна є переважно постачальником освітніх мігрантів в інші країни, що зумовлено зростанням доступності освіти за кордоном (головним чином, у країнах ЄС, що межують з Україною), розширенням міжнародної співпраці українських вузів і поглибленням економічних зв'язків з багатьма країнами світу. "Центр дослідження суспільства/CEDOS" вже декілька років поспіль займається збиранням та аналізом даних про кількість українських громадян, які навчаються у закордонних університетах. Методологія збору даних залишається майже незмінною вже кілька років. За

роки існування проекту утворилась база даних, яка охоплює 34 країни Європи, Північної Америки та Австралії у період з 2008/2009 до 2015/2016 навчальних років. Цього року центр додав Румунію та Кіпр, проте забрали Сербію, де кількість українських студентів впала до нуля. У кожній з цих країн вони контактують з державним органом, який відповідає за збір та обробку статистики щодо іноземних студентів в цій країні. Ці органи, надавали офіційні відповіді з даними та метаданими, тобто дефініціями, які допомагають здійснити порівняння статистичної інформації з різних країн.

Для більшості країн подане число охоплює українських громадян, які навчаються у визнаних цими державами закладах вищої освіти, на програмах повного циклу, на денній формі, на бакалаврських та магістерських програмах.

Кількість українців, які навчаються на програмах повного циклу, відображена у даних таких країн: Австралія, Австрія, Азербайджан, Білорусь, Болгарія, Великобританія, Греція, Грузія, Естонія, Ірландія, Іспанія, Латвія, Литва, Молдова, Нідерланди, Польща, Росія, Румунія, Сербія, Словаччина, Словенія, Туреччина, Хорватія, Фінляндія, Франція, Чехія, Швейцарія. Кількість українців, які або навчаються на програмах повного циклу, або є учасниками різноманітних non-degree програм (кредитна мобільність, програми обміну, стажування, мовні школи та ін.), відображена у даних таких країн: Бельгія, Канада, Італія, Німеччина, США, Угорщина, Швеція.

Кількість українців, які навчаються на денній формі, відображена у даних таких країн: Австрія, Азербайджан, Великобританія, Греція, Грузія, Ірландія, Латвія, Молдова, Нідерланди, Росія, Сербія, Словаччина, Словенія, Франція, Фінляндія, Хорватія, Чехія, Швейцарія. Кількість українців, які навчаються на денній формі або на дистанційній формі, відображена у даних таких країн: Бельгія, Болгарія, Естонія, Іспанія, Італія, Литва, Німеччина, Польща, Угорщина, Швеція.

Кількість українців, які навчаються на програмах бакалаврату чи магістратури (або еквівалентах), відображена у даних таких країн: Австрія, Азербайджан, Бельгія, Болгарія, Великобританія, Грузія, Естонія, Ірландія,

Іспанія, Італія, Литва, Молдова, Нідерланди, Німеччина, Польща, Росія, Сербія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Фінляндія, Хорватія, Чехія, Швейцарія, Швеція. Кількість українців, які навчаються на програмах бакалаврату чи магістратури, чи на програмах PhD, відображена у даних таких країн: Греція, Латвія, Франція.

Існує зауваження щодо Франції. Кількість українців подана без врахування осіб, які навчаються у так званих вищих школах (*grandes écoles*). Вищі школи зазвичай спеціалізуються на якійсь одній галузі, навчання в них платне та вважається більш престижним. У них навчаються 18% від усіх студентів Франції.

Окреме зауваження щодо Росії. По-перше, змінилось джерело даних з РФ, тепер це відкриті дані з сайту Міністерства освіти та науки РФ. По-друге, за офіційною російською статистикою у 2015/2016 навчальному році в університетах РФ на денній формі навчалось 8 444 українських громадян. Водночас на так звану Республіку Крим та місто Севастополь припало 1 508 українських громадян. Таким чином в цьому аналізі використано число 6 936 українських студентів для ВНЗ Росії. Те ж саме стосується 2014/2015 навчального року.

На сьогодні є вже дані про кількість українських студентів у 2016/2017 навчальному році в Австрії, Білорусі, Болгарії, Естонії, Італії, Латвії, Литві, Молдові, Німеччині, Польщі, Росії, Словаччині та США. Зокрема у польських університетах на програмах повного циклу навчалось 33 370 українських громадян. Таким чином, закладаючи, що в решті країн тренд останніх років буде збережений, можна припустити, що у 2016/2017 навчальному році за кордоном навчалось щонайменше 72 000 українських громадян.

Цього року вперше була зібрана інформація про кількість українських громадян, які навчаються за кордоном на PhD-програмах. У цій категорії є дані з 14 країн, де станом на 2015/2016 навчальний рік навчалось понад 1600 українців. Потрібно зауважити, що через платний доступ до даних серед них відсутні США, Канада та Великобританія, які гіпотетично приваблюють

молодих українських науковців не менше ніж Франція або навіть Німеччина. Проте навіть такі дані дають змогу зробити висновки про те, яким країнам надають перевагу українці, які хочуть отримати науковий ступінь. У Швейцарії та Чехії кількість українців, які роблять свої PhD, збільшилась удвічі за останні вісім років. Німеччина, яка, правдоподібно, має найбільше українських аспірантів, за ці роки збільшила їх кількість на 20%. У Польщі зростання протягом лише останніх трьох років склало 40%. (Таблиця 1.)

Деякі країни не беруть плати за навчання з іноземних студентів. У Німеччині, якщо ви навчаєтесь на німецькомовній програмі у державному університеті, ви не будете сплачувати за навчання, окрім зборів за реєстрацію, які є радше символічними. Подібна ситуація у чеських та французьких державних університетах.

Тож виникає питання щодо альтернативи. Що робити з такою ситуацією з відтоком мізків з України. Нічого не міняти! І тоді Україна піде слідом за іншими східноєвропейськими членами Євросоюзу, де вдома залишаються самі пенсіонери, перспектив все менше й менше, а талановитих людей знайти все складніше.

У будь-якому підручнику менеджменту написано: не можна побудувати компанію класу А зі співробітниками класу Б! А талановиті співробітники коштують грошей і вимагають до себе певного шанобливого ставлення! Причому гроші не на рівні "30% вище середнього для нашого міста", а на цілком європейському рівні.

Таблиця 1

Кількість студентів-українців за кордоном на денній формі навчання

Кількість студентів-українців за кордоном на денній формі навчання								
	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Польща	2831	3499	4879	6321	9620	14951	22833	30041
Німеччина	8121	8307	8305	8379	8521	8671	8842	9088
Росія	2773	4756	2578	N/A	N/A	3330	5858	6936

Канада	719	919	1052	1202	1609	2046	2468	2790
Чехія	913	1249	1336	1477	1584	1772	2015	2395
Італія	800	1043	1314	1556	1727	1894	2200	2348
США	1716	1727	1583	1535	1490	1464	1551	1680
Іспанія	558	641	840	1114	1323	1418	1545	1612
Австрія	727	905	990	1142	1265	1279	1460	1607
Франція	1349	1388	1447	1482	1282	1320	1332	1348
Угорщина	829	896	862	763	803	807	1003	1026
Великобританія	385	450	505	615	710	835	835	820
Словаччина	71	84	98	109	128	176	389	683
Болгарія	275	296	333	367	411	463	519	561
Туреччина	209	198	208	232	282	363	429	464
Литва	97	108	111	126	232	170	236	361
Швейцарія	242	262	279	282	283	297	312	332
Греція	196	234	294	307	316	326	N/A	N/A
Білорусь	186	182	196	181	168	164	215	290
Латвія	61	259	214	183	188	233	196	233
Естонія	121	127	119	118	106	117	157	230
Бельгія	109	114	156	161	194	206	194	N/A
Румунія	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	187	246
Фінляндія	114	123	145	180	178	125	166	184
Австралія	48	61	62	69	68	113	144	164
Нідерланди	87	79	96	97	103	111	130	156
Швеція	259	253	429	422	295	139	129	145
Молдова	271	235	202	157	165	164	160	139
Кіпр	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	125	127	117
Словенія	10	14	19	26	25	27	33	46
Азербайджан	7	19	13	11	46	12	21	36
Грузія	9	5	16	5	11	7	13	34
Ірландія	13	15	18	9	14	14	12	26
Хорватія	3	4	8	9	12	13	14	10
Сербія	9	8	10	3	4	8	9	0
	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016

* Джерело: побудовано автором за даними [2].

Це також вимагає переосмислення бізнес-моделі: у чому наша конкурентна перевага. І на наш погляд, очевидно, що вона не може бути в дешевизні робочої сили та не зовсім зрозумілої політики Міністерства освіти та науки України.

Список літератури:

1. ГО "Центр дослідження суспільства/CEDOS" /- [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cedos.org.ua/>
2. CEDOS (Центр дослідження суспільства) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bit.ly/2kIRJky>

*Лобода Н. О., к.е.н, доцент
кафедри обліку та аудиту*

ВИЩА ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА У КОМУНІКАТИВНІЙ СТРУКТУРІ ОСОБИСТОСТІ

З історичних облікових документів, які збереглися до сьогодні ми можемо сказати, що в давнину повагою користувалися бухгалтери і така професія найбільше цінувалась. Облік називали таємницею богів, в яку посвячували лише обраних. Професія бухгалтера має великий спадок і є однією з найдавніших професій. Розвинута і ефективно організована бухгалтерська справа є однією з невід'ємних елементів будь-якої економіки. Бухгалтери відіграють життєво важливу роль в наданні доказової і достовірної інформації, яка необхідна для прийняття управлінських рішень. З підвищенням значення бухгалтера в інформаційному суспільстві на перший план ставиться питання його професійної підготовки. Сьогодні бухгалтер повинен забезпечувати ефективну роботу облікової служби, контроль за правильністю ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, організувати облік відповідно до

потреб внутрішніх та зовнішніх користувачів. В більшості країн світу знання бухгалтерського обліку є необхідною частиною кваліфікації кожного економіста. Облікова освіта є являється однією з основних складових підготовки спеціалістів. У зв'язку з цим бухгалтерський облік передусім розглядається як процес дослідження, який спрямоване на виявлення, узагальнення, зберігання та передачу інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Облікові кадри найвищої категорії є золотим фондом будь якої країни. Отже, питання про підготовку фахівців з обліку і аудиту набуває нового звучання і вимагає подальшого осмислення. Метою вищої освіти в Україні на сьогодні є підготовка висококваліфікованих працівниках, які мають високий професійний рівень знань.

Входження України до Європейського інтелектуального простору поставило перед нашою державою нові вимоги щодо процесу та організації підготовки фахівців з обліку і аудиту. В Україні сьогодні престиж бухгалтерської професії на порядок вищий в порівнянні з образом бухгалтера минулих років. Тоді його діяльність обмежувалась, як правило, обліком витрат, калькуляцією собівартості, контролем за зберіганням соціалістичної власності і визначенням ступеню виконання планових показників. Поняття прибутку, збитку, втраченої користі та багато інших мали переважно абстрактний характер. Зараз ці поняття наповнені реальним змістом і для власників фірм, і для бухгалтерів.

Нагальною потребою сьогодні, є формулювання пріоритетів національної політики у сфері обліку та аудиту, яка має й надалі розвивати передумови для реалізації професійного та інтелектуального потенціалу вітчизняних фахівців, конкурентоспроможних по відношенню до відомих міжнародних кваліфікаційних рівнів, як-то: АССА (Великобританія), СРА (США), СОА (Канада) тощо. При цьому сертифікація професійних бухгалтерів може мати переважно добровільний характер, щоб завчасно не дискредитувати суть процесу, але здійснюватись обов'язково з урахуванням загальноприйнятих

освітніх стандартів МФБ та найкращої міжнародної та національної практики з підтримкою і координацією з боку держави. Саме тому, в Україні потрібно створити систему постійного підвищення бухгалтерських кадрів, яка б відповідала міжнародним вимогам, а саме стандартам освіти Міжнародної федерації бухгалтерів. Мета такої системи - кваліфікаційний рівень нашого професійного бухгалтера як загальноприйнятий у міжнародній практиці має відповідати європейському рівню [1].

Україна цілеспрямовано прямує до досягнення європейських стандартів, які стосуються не лише сфери економіки, але і освіти, бо в умовах глобалізації ринків праці і капіталу, товарів та послуг, необхідним залишається забезпечення зближення вищої освіти з міжнародними стандартами.

Головним на сьогоднішній день при підготовці фахівців з обліку і аудиту в вищих навчальних закладах України – навчити студента мислити самостійно. Тому, що студент - це майбутній сучасний бухгалтер, а сучасний бухгалтер - це комунікабельний, здатний до продуктивного ділового спілкування спеціаліст, який розбирається в питаннях, що більшості людей здається "китайською грамотою", чимось недоступним і недосяжним. Освіта – це можливість і умінні виконувати завдання, а не примусове навчання, що передбачає вивчення на пам'ять змісту термінів, формул і цілих підручників. Професіональний рівень сучасного бухгалтера визначається за такими критеріями: отримана освіта, стаж роботи за спеціальністю, професійні знання, здатність до аналітичної роботи, сприйняття нових знань, вміння працювати з комп'ютером, знання іноземних мов. Такий спеціаліст ніколи не залишиться безробітним. Головною рисою сучасного бухгалтера сьогодення є можливість забезпечення максимальної достовірності бухгалтерського обліку, що потребує вміння використовувати різні облікові методи. Бухгалтер повинен вміти швидко пристосовуватись до змін в економічному житті країни.

Аналізуючи показники якості вищої освіти України можна констатувати той факт, що вони є доволі неоднорідними. За кількісним показником (охоплення вищою освітою) Україна перебуває в числі перших 10-15 країн

світу. Доволі високі показники має математична і природнича освіта – Україна посідає тут місце не нижче 50-го. За якістю освіти з менеджменту місце України коливається біля сотого (табл. 1). Невисокий міжнародний рейтинг системи вищої освіти показують і дані про іноземних студентів. За статистичними даними Україна посідає 30-е місце за часткою іноземних студентів у загальній чисельності студентів українських закладів вищої освіти. Серед іноземних студентів в Україні переважають вихідці з таких країн: Туркменістану, Азербайджану Китаю, Індії, Нігерії, Іраку. Водночас кількість українських студентів, які навчаються у західних країнах протягом останніх шести років збільшилась на 82% [2].

Таблиця 1.

Рейтингові позиції України за складовими Глобального індексу конкурентоспроможності [4]

	Роки				
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Якість системи освіти в цілому	56	62	70	79	72
Стан вищої і професійної освіти (в цілому)	46	51	47	43	40
Якість освіти з менеджменту бізнесу	108	116	117	115	88
Якість початкової освіти	49	52	43	37	40
Якість вищої математичної і природничої освіти	42	36	34	28	30
Охоплення вищою освітою	8	7	10	10	13
Кількість країн, які брали участь в дослідженні	139	142	144	148	144

У свою чергу загальнонаціональне опитування (Фонд "Демократичні ініціативи"), проведене в Україні, вказує на невисоку оцінку якості вищої освіти, слабкий зв'язок вищої освіти з ринком праці. Половина опитаних вважають, що вища освіта потребує реформування. Метою даної реформи є створення привабливої та конкурентоспроможної національної системи вищої освіти України, інтегрованої у Європейський простір вищої освіти (ЄПВО) та Європейський дослідницький простір (ЄДП) [3].

Основним кроком який Україна зробила задля зближення з стандартами Європейського Союзу розпочався у 2005 році, коли Україна, підписала Болонську конвенцію. Вищі навчальні заклади України перейшли на Державні стандарти підготовки фахівців з вищою освітою з урахуванням європейського рівня вимог і введення освітньо-кваліфікаційних рівнів "бакалавр" та "магістр". Ступінь "спеціаліста" буде скасовано. Останній набір на "спеціалістів" та "молодших спеціалістів" відбудеться в 2016 р. Болонський процес має для України не лише просвітне та пізнавальне значення, це не просте "прилаштування" системи нашої вищої освіти до нових реалій, а засіб набуття нових якісних ознак.

Від 2014 р. реформа у сфері вищої освіти в Україні тісно пов'язується з імплементацією та реалізацією нової редакції закону "Про вищу освіту", прийнятої невдовзі після Революції гідності. Цей закон, у розробці якого взяла участь широка академічна спільнота, спрямовується на наближення української сфери вищої освіти до сучасних європейських стандартів та відкриває шлях до розв'язання значної частини проблем вітчизняної вищої школи. Основним програмним документом, що визначає головні напрями реформ в Україні, сьогодні є Стратегія сталого розвитку "Україна-2020". Цей документ включає реформу освіти до числа 62 реформ, що їх необхідно реалізувати в Україні.

Обґрунтовуючи викладене, можна підсумувати, що саме якісна вища освіта надасть можливість випускникам вишів стати більш конкурентоспроможними на ринку праці, вищим навчальним закладам

затребуваними серед абітурієнтів, як з України, так і з закордону, країна отримає високоосвічених громадян, які розвиватимуть економіку та науку.

Список літератури:

1. Нова модель фінансування вищої освіти повинна бути прозорою й ефективною у використанні бюджетних коштів. - <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2016/03/15/inna-sovsun-nova-model-finansuvannya-vishhoi-osviti/>.
2. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2015/16 навчального року: Статистичний бюлетень / Державна служба статистики України, 2016. - http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2016/bl/01
3. Інформаційні матеріали соціологічного дослідження "Реформування вищої освіти". - К.: Фонд "Демократичні ініціативи", Фірма "Юкрейніан соціолоджі сервіс", 2017. - <http://dif.org.ua>.
4. Глобальний індекс конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму. - <http://www3.weforum.org>

*Маліновська О. Я., к. е. н., доцент
кафедри економіки та менеджменту*

ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Інформаційне суспільство ХХІ століття потребує реформування освіти України, завданням якої є підготовка освіченої, творчої, конкурентоспроможної на сучасному ринку особистості. Тому однією з ключових тем є вдосконалення форм, методів і технологій навчання, що розміщені на блозі [1].

Нова парадигма освіти зумовила оновлення фахової освіти та відповідних форм, методів і технологій навчання, що базуються на електронному навчанні (e-learning), в якому центральною фігурою є студент, який знаходиться у центрі навчального процесу, ґрунтується на повазі до його думки, на спонуканні до активності, на заохоченні до творчості. Такими технологіями навчання є інноваційні та інтерактивні, що дозволяють розв'язувати вище зазначені проблеми [1].

Нововведення (інновації) не виникають спонтанно, а постають результатом системних наукових пошуків, аналізу, узагальнення педагогічного досвіду. Стрижнем інноваційних процесів в освіті є упровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику, вивчення, узагальнення і поширення передового вітчизняного та іноземного педагогічного досвіду [1].

Рушійною силою інноваційної діяльності є педагог як творча особистість, оскільки суб'єктивний чинник є вирішальним під час пошуку, розробки, упровадження і поширення нових ідей. Творчий викладач, учитель, вихователь має широкі можливості і необмежене поле для інноваційної діяльності, оскільки на практиці може експериментувати і переконуватися в ефективності методик навчання, коригувати їх, здійснювати докладну структурування досліджень навчально-виховного процесу, пропонувати нові технології та методи навчання. Основна умова такої діяльності - інноваційний потенціал педагога [2].

Інноваційний потенціал педагога - сукупність культурних і творчих характеристик особистості педагога, який виявляє готовність вдосконалювати педагогічну діяльність, наявність внутрішніх засобів та методів, здатних забезпечити цю готовність [2].

У сучасному освіті існує чотири основні концептуальні поняття, які визначають методологію сучасних освітніх програм:

- Спілкування - ключове поняття при навчанні учнів літературним умінням (читанню, письму, умінню говорити, слухати), візуальним видам мистецтва, математиці.

- Турбота - поняття, яке широко використовується при вивченні наукових дисциплін, особливо природничих наук.

- Спільнота - допомагає учням та вчителям зрозуміти глибинні взаємозв'язки між історією, географією та суспільними процесами.

- Зв'язки - дає можливість учням зрозуміти взаємопов'язаність усього в житті, допомагає їм висувати нові концепції, виходячи з уже відомих, і сприяє формуванню в учнів співчутливого та турботливого ставлення до навколишнього світу [2].

Використання цих концептуальних понять має на меті досягнення чотирьох головних завдань сучасної освіти:

- формування особистостей, які будуть навчатись протягом усього життя;

- створення навчального середовища, яке базується на взаємній повазі та принципах демократії;

- забезпечення безперервності процесу інтелектуального розвитку й вироблення відповідних умінь (забезпечення зв'язку теорії та практики);

- гарантоване оволодіння всіма учнями академічними, художніми, етичними та практичними вміннями для успішної участі в демократичному суспільстві [3].

В умовах розвивального навчання необхідно домогтися максимальної активності студентів, що забезпечується інтерактивними методами навчання. На відміну від активних методів, інтерактивні орієнтовані на більш широку взаємодію студентів не тільки з викладачем, між собою та на домінуванні активності студентів у процесі навчання [3].

Інтерактивне навчання – це діалогове навчання, яке заперечує домінування як одного виступаючого, так і однієї думки над іншою [3].

Інтерактивне навчання має на меті:

- створення умов для залучення всіх слухачів до процесу пізнання;

- надання можливості кожному слухачеві розуміти і рефлексувати з приводу того, що він знає і думає;

- вироблення життєвих цінностей;
- створення атмосфери співпраці, взаємодії;
- розвиток комунікативних якостей і здібностей;
- створення комфортних умов навчання, які б викликали у кожного слухача відчуття своєї успішності, інтелектуальної спроможності, захищеності, неповторності, значущості [4].

Інтерактивне навчання передбачає:

- моделювання життєвих ситуацій;
- вирішення творчих завдань;
- спільне розв'язання проблем тощо [4].

Для розв'язання навчальних завдань викладач застосовує такі інтерактивні форми:

- кейс-технології;
- «круглий стіл»;
- дебати;
- ділові ігри;
- case-study;
- тренінги;
- відео конференції;
- «мозковий штурм»;
- фокус-групи;
- рольові ігри;
- групові дискусії;
- метод проектів [4].

Використання вищезазначених методів у навчальному процесі є ефективним засобом підвищення якості навчання студентів, забезпечує сучасний підхід до формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Легкодоступність і збереження завдань, значно спрощує витрати часу на їх створення, редагування, відстеження, сприяє творчому підходу до їх

виконання, а також формуванню навичок самостійного навчання впродовж усього життя [5].

Список літератури:

1. Інноваційні методи навчання та викладання. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/1663/>
2. Інноваційні технології та методи навчання. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/10470406/pedagogika/innovatsiyni_tehnologiyi_metodi_navchannya
3. Інноваційні та інтерактивні форми, методи та напрями навчання. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://invnz.blogspot.com/>
4. Інтерактивні методи навчання. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/nmcmyk/naukova-dialnist/interaktivni-metodi-navcanna>
5. Активні та інтерактивні форми та методи навчання. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/33-chetverta-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/42-suchasni-innovatsijni-metodi-vikladannya-u-visshij-shkoli>

*Орловська А.Б., к.е.н., доцент
кафедри економічної теорії*

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СФЕРИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вища освіта є однією з важливих сфер економічного життя, а також суспільним соціально-економічним процесом, що має соціальну й економічну складові, сприяє інноваційному розвитку суспільства та безпосередньо впливає на соціально-економічне зростання нації.

Унікальна сутність вищої освіти полягає в тому, що вона також є:

- освітньо-виховним процесом – надання університетами, іншими вищими навчальними закладами або науковими установами громадянам України нових знань і виховання в них необхідних для суспільства якостей;
- процесом пошуку нових знань (наукова діяльність), прикладного використання знань і трансферу технологій (науково-технічна діяльність);
- сферою людської діяльності;
- галуззю економіки;
- відкритою науково-культурною системою, що має свою будову, мету, характерні ознаки та принципи функціонування і яка існує та розвивається під впливом зовнішнього середовища (суспільства);
- підсистемою (складовою) загальної системи гуманітарної діяльності суспільства.

Багаторічний досвід економічно-розвинених країн світу засвідчує вирішальну комплексну соціально-економічну роль вищої освіти і науки в процесі розширеного відтворення, в т.ч. – відтворення виробничих відносин між людьми у цій сфері, властивих їй специфічних закономірностей, а також безпосередній вплив на економічне зростання суспільства.

Відомо, що ВУЗи служать багатьом цілям в сучасному суспільстві і тому вони заслуговують на підтримку. Суспільства, які ігнорують різноманіття цілей, ролей і завдань університетів, є набагато слабкішими.

Тому важливого значення набувають питання створенню та впровадженню інновацій, нових методів, методик і технологій у сфері вищої освіти. Ефективне управління інноваційною діяльністю має велике значення як для успішної розробки й впровадження новітніх технологій, так і для подальшого розвитку науки і техніки, економічного зростання нації.

Під інноваційним розвитком сфери вищої освіти слід розуміти державно-скеровану структурну перебудову та здійснення якісно нових трансформаційних перетворень галузі вищої освіти та науки на основі дієвої активізації та стимулювання інноваційної діяльності в цій сфері.

Інноваційна діяльність в сфері вищої освіти та науки – процес творення, запровадження та поширення в практиці вищої освіти, наукової та інженерно-технічної діяльності нових ідей, засобів, наукових, інженерно-технічних, педагогічних, організаційно-управлінських та економічних методів і технологій, в результаті яких підвищуються показники досягнень структурних компонентів системи вищої освіти, науково-технічної діяльності та наукового обслуговування і відбувається її перехід до якісно вищого рівня.

Головним стратегічним завданням і бажаним результатом інноваційного розвитку суспільства є утворення та постійне вдосконалення суспільства знань з інноваційно-орієнтованим типом економіки.

Спрямованість зусиль людства на побудову суспільства знань з інноваційно-орієнтованим типом економіки, не може бути успішно вирішеною без високоосвіченого людського капіталу, інтелектуального капіталу, нових знань та інноваційних технологій. Для вирішення завдань з побудови суспільства знань з інноваційно-орієнтованим типом економіки необхідними є як висока освіченість виконавців – працівників і фахівців різних галузей економіки, науки і техніки, так і наявність активних підприємців, кваліфікованих менеджерів, організаторів і лідерів виробництва й невиробничих (соціальних) процесів, керівників різних рівнів.

Одним із інноваційних напрямів реформування вищої освіти є запровадження і поширення використання інтелектуального та академічного (університетського) підприємництва, створення нових організаційно-економічних форм взаємодії системи вищої освіти з суспільством, подальше впровадження ринкових механізмів у сфері вищої освіти з метою підвищення віддачі від державного інвестування, ефективності використання інтелектуального та людського капіталу, комерціалізації максимальної кількості результатів наукових досліджень і проектно-конструкторських розробок. Головними суб'єктами і дійовими особами, що уможливають інноваційний розвиток сфери вищої освіти, а також і суспільства в цілому, є колективи вищих навчальних закладів. Як свідчить міжнародний досвід,

найпотужнішими і найбільш успішними інноваторами в системах освіти різних країн виступають, у першу чергу, дослідницькі університети, зорієнтовані на академічне підприємництво в освітній і науковій сферах, а також провідні ВНЗ.

Останні десятиліття у вищій освіті економічно розвинених країн світу широко й ефективно запроваджуються інновації університетського (академічного) підприємництва, що базуються на внутрішньо-університетському підприємстві, застосуванні методів і прийомів підприємництва в університетській діяльності, ефективній комерціалізації результатів НДДКР. Досягнення підприємницьких університетів провідних країн світу засвідчують користь і важливе значення академічного (університетського) підприємництва. Цей вид інтелектуального підприємництва цілком може вважатися інноваційним підходом до вирішення як внутрішніх (фінансування, професорсько-викладацький склад, побудова сучасної інфраструктури, підвищення якості навчання, збільшення обсягів і якості НДДКР), так і зовнішніх (конкурентоспроможність, підвищення рейтингу, іміджу ВНЗ, збільшенню набору студентів, залученню відомих фахівців, співпраці з місцевою громадою тощо) проблем вищих навчальних закладів.

В Україні, як і в багатьох інших державах, існують ВНЗ різних типів (університети, академії, інститути, консерваторії або музичні академії, коледжі й технікуми або училища) і форм власності (державні, комунальні й приватні). Для них цікавим і повчальним є позитивний досвід інноваційного університетського підприємництва ВНЗ економічно розвинутих країн, визначення сутності академічного підприємництва та його економічно-організаційних засад.

Результатом активного поширення академічного (університетського) підприємництва, діяльності інноваційних ВНЗ підприємницького типу, підвищення ролі та значення інтелектуального підприємництва в сфері вищої освіти мають бути:

- інноваційні освітні технології, методи і методики підготовки кадрів;

- пошук, отримання і розповсюдження нових знань, трансфер технологій;
- комерціалізація і промислове впровадження результатів НДДКР (R&D);
- участь ВНЗ і НДІ в місцевому і регіональному інноваційному розвитку, вплив на економічне зростання держави.

Найважливішими результатами таких інновацій є підвищення ролі і статусу інноваційних ВНЗ на внутрішньому та міжнародному ринках освітніх і наукових послуг, укріплення їх матеріально-технічної бази і фінансова незалежність, вплив на суспільний соціально-економічний розвиток та утворення економіки знань.

Список літератури:

1. Вища освіта України в умовах трансформації суспільства: стан, проблеми, тенденції розвитку, 2007–2011 рр. : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 2 / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Ін-т вищ. освіти; Пономаренко Л. О.; Стельмах Н. А., Пеева С. П., Айвазова Л. М., Бублик Н. М. – К. : Нілан-ЛТД, 2012. – 663 с.
2. Денисенко М. П. Інноваційний розвиток суспільства на основі інтелектуального капіталу / М. П. Денисенко // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія “Економіка”. – Вип. 23. – Острог : Нац. ун-т "Острозька академія", 2013. – С. 15-19.
3. Романовський О. О. Соціально-економічні засади державно-скерованого інноваційного розвитку сфери вищої освіти / О. О. Романовський // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – № 4, 2014.

ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки ключовим чинником в контексті забезпечення її конкурентоспроможності повинна стати вища освіта. В основу стратегії розвитку освіти мають бути покладені принципи розвитку та самореалізації творчої особистості, розвитку креативних здібностей людини, постійна спрямованість освіти до потреб інноваційної економіки, забезпечення безперервного навчання, інтеграції науки, освіти і виробництва.

Сучасна вища освіта повинна забезпечувати виконання низки завдань, зокрема, економічний успіх, політичну стабільність, сталий розвиток суспільства тощо. Ці завдання реалізуються через таку організацію підготовки фахівців, яка повністю відповідає запитам ринку праці та здатна прогнозувати його розвиток, підготовку до життя активних громадян демократичного суспільства, їх особистісний розвиток, виокремлення таких наукових та освітніх пріоритетів, що забезпечать якісну підготовку фахівців. Тобто, без перебільшення, від параметрів розвитку сфери вищої освіти в значній мірі залежить формування інтелектуального потенціалу суспільства та параметрів національної інноваційної системи держави. Відтак, конкурентоспроможність системи вищої освіти насамперед залежить від впровадження в навчальний процес унікальних, інноваційних, креативних елементів, в тому числі так званих методів «активного навчання».

Інновації в освітній діяльності або освітні інновації – це інновації, під якими розуміється будь-яка цільова діяльність, організаційне рішення, система, процедура чи метод здійснення освітньої діяльності, які суттєво відрізняються від усталеної практики і вперше використовуються у даній організації та спрямовані на підвищення рівня ефективності функціонування та розвитку організації в умовах конкуренції. В якості інноваційних розглядаються моделі,

які перетворюють характер освіти у відношенні таких його сутнісно та інструментально важливих характеристик як: цільова орієнтація; характер взаємодії викладача і студента та їх позиції в ході процесу навчання; ефективна організація навчального процесу, зокрема, із використанням сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій тощо [1, с. 344]. Отже, вищі навчальні заклади повинні займатися не лише фундаментальними і прикладними дослідженнями, але і розробкою змісту прогресивних освітніх програм, що випереджають за знаннями і навиками існуючі потреби, пошуком нових освітніх технологій, по-новому управляти учбовим процесом і своєю діяльністю.

Основу функціонування інноваційної моделі системи вищої освіти складають університетські освітньо-наукові комплекси (ОНК), ядром яких є безпосередньо вищі навчальні заклади, що взаємодіють з інноваційною інфраструктурою у вигляді науково-дослідних інститутів, дослідницько-експериментальних виробництв, конструкторських бюро, науково-виробничих центрів тощо на підставі довгострокових договірних стосунків, що передбачають ведення спільної інноваційної діяльності на основі об'єднання інтелектуальних потенціалів і ресурсів сторін. У межах ОНК інноваційна діяльність реалізується як:

- підвищення конкурентоспроможності вищого навчального закладу в цілому;
- забезпечення високої якості надання освітніх послуг;
- проведення досліджень, що відповідають вимогам інноваційної стратегії розвитку держави, на основі комерціалізації створюваної науково-технічної і освітньої продукції і послуг, об'єктів інтелектуальної власності, інтеграції з профільними промисловими підприємствами і науковими організаціями;
- впровадження загальної системи управління якістю наукового і освітньої діяльності і ефективного телекомунікаційного середовища [2].

Особливої уваги в процесі впровадження інноваційної моделі управління у вищих навчальних закладах потребує використання новітніх технологій

управління якістю освітніх послуг. У зв'язку з цим, слід зазначити, що однією з найбільш поширених та ефективних сучасних концепцій управління якістю в світі є концепція загального менеджменту якості (TQM). Особливість концепції тотального менеджменту якості полягає в тому, що вона охоплює всі структурні підрозділи організації, всі види діяльності й спрямована на використання матеріальних (технічних) і людських ресурсів для найбільш ефективного задоволення потреб споживачів, суспільства і співробітників закладу. Концепція TQM може бути використана в організації будь-якого профілю діяльності і, як демонструє міжнародний досвід, сприяє підвищенню якості результатів трудової діяльності і поліпшенню фінансових показників. В контексті цього необхідно виокремити такі основні сфери охоплення тотального менеджменту якості у навчальному закладі [1, с. 348]:

- навчальний процес, що включає в себе навчальні плани та програми, а також ті навчальні технології, які використовуються викладачами;
- менеджмент навчального закладу, тобто адміністративні та організаційні заходи, які необхідно вживати для забезпечення функціонування закладу.

Необхідно зазначити, що принциповим моментом впровадження системи управління якістю у вищих навчальних закладах, яка має функціонувати на принципах тотального управління якістю, є формування її стратегічної орієнтованості. Це означає, що дана система має бути спрямованою не лише на вирішення поточних проблем забезпечення високої якості освітніх послуг, а передусім на задоволення потреб та очікувань як студентів і викладацького складу, так і підприємств, які працевлаштовують випускників навчального закладу, або отримують освітні послуги з підвищення кваліфікації та перенавчання для своїх працівників тощо. При цьому, в рамках концепції тотального управління якістю кожен співробітник вищого навчального закладу має приймати участь у досягненні високої якості освітніх послуг. Кожна кафедра, кожен вищий навчальний заклад має своїх «зовнішніх та внутрішніх замовників і постачальників». Згідно зазначеної концепції, в навчальному

закладі має бути організовано безперервний процес управління удосконаленнями, з визначеними інтервалами для різних процесів [1, с. 348].

Слід зазначити, що на впровадження інноваційної моделі розвитку вищого навчального закладу впливає низка чинників, як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Проблеми внутрішнього характеру відображають специфіку функціонування вищого навчального закладу, його потенційні можливості (або гальма) переходу на інноваційний шлях розвитку. Вони є багатогранні, часто породжені суб'єктивними факторами. Основні з них є такими [3, с. 14]:

1. Потреба в ефективнішій реалізації можливостей кожного вищого навчального закладу долучитися до розвитку економічних процесів як в державі в цілому, так і в регіонах. Зокрема, через глибокий моніторинг розвитку галузей економіки вищі навчальні заклади повинні сміливіше йти на відкриття в рамках діючих спеціальностей профільних економічних спеціалізацій, що сприятиме формуванню якісного кадрового ресурсу відповідно до особливостей вітчизняної економіки.

2. Необхідність продовжувати демократизувати навчальний процес, зокрема розширювати предметну компоненту варіативної частини навчальних планів, запроваджуючи в процес підготовки випускників ті дисципліни, які завдяки профільному змісту своїх навчальних програм будуть суспільно корисними та економічно доцільними в конкретному регіоні, відповідатимуть його економічній галузевій структурі й перспективам стратегічного розвитку.

3. Належить посилити профільний характер усіх навчальних дисциплін, формувати основні професійні компетенції випускника на базі сучасних моделей фахівця, що мають прикладну спрямованість.

4. Сьогодні гостро постає питання вдалого вибору вищими навчальними закладами нових напрямів підготовки, які дозволили б гнучко реагувати на потреби ринку освітянських послуг, що стимулюватиме стабільний розвиток навчального закладу й мінімізуватиме фінансові ризики вкладення в це коштів. Доцільність відкриття нових спеціальностей та нових напрямів діяльності

вищого навчального закладу освіти повинна бути обґрунтованою й базуватись на методиках моніторингу попиту на певні види освітянських послуг на сучасному етапі.

Отже, забезпечення високих стандартів якості освітніх послуг на сучасному етапі вимагає впровадження інноваційної моделі управління вищими навчальними закладами, що дозволить інтенсивно впроваджувати зміни та оновлювати навчальний процес у відповідності до соціально-економічних та технологічних змін у суспільстві. Реалізація моделі інноваційного розвитку стає можливою завдяки спільним зусиллям і співпраці закладів освіти, науки, виробництва та інших інституцій, дотичних до розширення інноваційного простору.

Список літератури:

1. Жукова В. О. Інноваційна модель розвитку вищого навчального закладу як чинник забезпечення високої якості підготовки фахівців / В. О. Жукова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2010. – Вип. 17. – С. 344-349. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat17/52.pdf
2. Сірий Є. В. Інноваційний розвиток освіти в Україні: розгортання проблеми та засадницькі орієнтири / Є. В. Сірий // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : зб. наук. пр. – Вип. 11; Спец. вип. : Менеджмент у вищій школі України: адаптація до європейського контексту. – К. : Фенікс, 2010. – 240 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.socd.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/aktprob.11.65.pdf>
3. Захарчин Р. М. Проблеми і перспективи розвитку вищої освіти на інноваційній основі / Р. М. Захарчин // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2011. – Вип. 7. – С. 13-15. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2011_7_5.

ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Питання модернізації вищої освіти, її вдосконалення на вимогу суспільних змін та змін ринку набуває першочергової актуальності. Сьогодні ряд авторів наголошують на важливості інноваційних процесів в освіті, що передбачають сукупність послідовних, цілеспрямованих дій, спрямованих на її оновлення, модифікацію мети, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов[1]. Інші звертають увагу на роль освіти у формуванні конкурентоспроможності держави через зростання якості життя населення та його професійної підготовки, яка повинна базуватися на конкретних потребах ринку праці [2]. Звідси необхідність тісної співпраці закладів освіти як вищої, так і професійно-технічної з роботодавцями та державою з метою підготовки затребуваних фахівців для бізнесу. В той же час варто звернути увагу та зміну самого ринку праці та його учасників в умовах глобалізації та цифрової економіки. Освітні заклади повинні враховувати, що вони готують фахівця який матиме справу з мінливим ринком праці, де за основу береться інноваційне підприємництво, транскордонні форми організації та кроснаціональні команди, онлайн-майданчики, криптовалюти та мобільний банкінг, де подача резюме відбувається дистанційно з врахуванням позиції апліканта в професійних соціальних мережах (зокрема LinkedIn). Окрім того, сучасний студент - це так зване покоління Z, для якого притаманна дія та практика, а не теорія та специфічне ставлення до інформації. Внаслідок об'єктивної необхідності виживати за умов надмірного потоку інформації, люди покоління Z часто демонструють так зване «кліпове» мислення; їх увага швидко переключається з одного об'єкта на інший. Саме тут криється вимога максимальної візуалізації інформації (відео, рисунки, графіки, схеми,

ментальні карти тощо) та поширення ігрових методів навчання. Не менш важливо у контексті трансформації освіти враховувати й якісну зміну поведінки нового покоління в системі «викладач – студент». Формальний авторитет викладача практично нівелюється [3]. В цій непростій ситуації викладач повинен застосовувати недирективний підхід до викладання, що передбачає співпрацю, в якій він перетворюється з транслятора інформації на фасилітатора учіння, а студенти, в свою чергу, мають можливість працювати в різноманітних групах, допомагати один одному розвивати позитивні взаємини, здатність взаємодіяти, вміння вчитися як у групі, так і індивідуально. Таке навчання базується на засадах співпраці, підтримки, самоповаги, саморозуміння і саморозвитку [4].

Фасилітація (від англійського *facilitate* — допомагати, полегшувати, сприяти) – це організація процесу колективного розв'язання проблем у групі, який керується фасилітатором (ведучим, головуючим). Отже новітнє завдання педагога – допомогти молодій людині в побудові індивідуальної траєкторії освіти, яка співвідноситься з загальноприйнятими досягненнями людства і спрямована на їх примноження.

Ці виклики змушують освіту змінюватись, як за формою, так і за змістом. З'являються ідеї про платність вищої освіти, зосередженість на практичній складовій освітніх програм, диверсифікації моделей навчального процесу та технологій навчання (онлайн-освіта).

Вважаємо, що за основу реформування вищої освіти має братись ціннісний підхід, де буде відбуватись виховання в людини певних ціннісних орієнтацій. Акцент варто робити на активних методах навчання, формування критичного мислення й емоційного інтелекту[5].

Інший важливий фактор – забезпечення партнерства освіти, науки та бізнесу. Вітчизняний університет має перетворитися на платформу, де будуть реалізовуватись дослідницькі проекти за підтримки бізнес-структур, спільно виконуватись інноваційні і соціальні проекти та запускатись стартапи.

Список літератури:

1. Адамська Р. Фасилітація як ресурс педагогічної діяльності / Р. Адамська // Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Психологія бізнесу та управління: виклики сьогодення», 16-17 березня 2018 р. – Львів : СПОЛОМ, 2018. – С.18
2. Гавришко О., Кохан М. Дуальна освіта як спосіб подолання психологічних бар'єрів студентів при застосуванні академічних знань на практиці / О. Гавришко, М.Кохан // Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Психологія бізнесу та управління: виклики сьогодення», 16-17 березня 2018 р. – Львів : СПОЛОМ, 2018. – С.49
3. Гребешкова О., Кизенко О. Трансформація бізнес-освіти під впливом викликів цифрової економіки / О. Гребешкова, О. Кизенко // Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Психологія бізнесу та управління: виклики сьогодення», 16-17 березня 2018 р. – Львів : СПОЛОМ, 2018. – С.64.
4. Роджерс К. Свобода учиться / К. Роджерс, Д. Фрейберг. – М. : Смысл, 2002. – 527 с.
5. Пасінович І. Трансформація цінностей суспільства як передумова економічного розвитку / І. Пасінович // Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Психологія бізнесу та управління: виклики сьогодення», 16-17 березня 2018 р. – Львів : СПОЛОМ, 2018. – С. 165.

*Стадник Ю.А., к. е. н., доцент
кафедри економічної кібернетики*

ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПІ ТА УКРАЇНІ

Стрімкі зміни в глобальному середовищі зумовили значні структурні зрушення в компетенціях глобальної конкуренції, серед яких основними стали знання, здатність до новаторства, якість людського капіталу. Жорсткі зовнішні

та внутрішні умови, що сформовані для України в сучасних умовах, обумовлюють пошук джерел зростання та переходу до нових сходинок технологічного укладу для країни. Провідні країни вже сьогодні побудували інноваційну модель розвитку економіки. За оцінками експертів, нові знання забезпечують 70-85 % приросту ВВП. Зокрема, у двадцяти розвинених країнах, де працює 95 % учених світу, прибуток на душу населення щорічно збільшується на 200 дол. США. Високотехнологічний сектор сучасної промисловості є базою стратегічних переваг національних економік, де основою є освіта і наука. За результатами досліджень зарубіжних учених, темпи економічного зростання є вищими в країнах, де частка освічених людей більша. Крім того, підвищення фінансування освіти на 1 % зумовлює зростання ВВП країни на 0,35 %.

Слід зазначити, що відповідно до рейтингу глобальної конкурентоспроможності 2016-2017 років Україна посіла 11 місце серед 140 країн за кількістю громадян, які здобувають вищу освіту. Поряд із цим, досить низькою залишається якість вищої освіти, про що свідчить невизнання наших дипломів у переважній більшості розвинених країн світу. Крім того, надважливим питанням, що є вирішеним у провідних країнах світу, є взаємозв'язок наукових розробок з їх прикладним застосуванням, розбудова взаємозв'язку сфери науки, вищої освіти з економікою та суспільним розвитком. Такий зв'язок є новим для українських реалій, що формує необхідність узгодження реформ в освітній галузі України із тенденціями фінансування освіти і науки в міжнародній практиці.

У країнах ЄС вища освіта переважно фінансується з державного бюджету. Державне фінансування відображає традиційну модель фінансування, яка має на меті підтримку функціонування державної вищої освіти та забезпечення рівної можливості доступу до неї. Перевагами цієї моделі є активна та диверсифікована участь у вищій освіті у країнах з високим рівнем доходів та з великими фінансовими ресурсами [3]. Структура доходів державних вищих навчальних закладів у країнах Європи розподілена за такими

основними напрямками: асигнування державного бюджету, що на європейському рівні становить від 50 % до 90 % загального доходу ВНЗ; вартість навчання, яку сплачують студенти (витрати домогосподарств), сума яких залежить від політики фінансування вищої освіти в державі. Згідно з дослідженням EUA12, європейські країни поділяються на дві основні категорії: перша категорія включає країни, де плата за навчання становить приблизно 5 % загального доходу (приклади: країни Північної Європи, Австрія, Бельгія, Чехія, Франція, Німеччина, Естонія), тоді як друга категорія включає країни, де плата за навчання становить приблизно 10 % від загального доходу, а в деяких випадках і більше (наприклад, Угорщина, Ірландія, Італія, Нідерланди, Латвія, Польща, Словаччина, Іспанія, Великобританія); інші приватні джерела доходів: гранти на наукові дослідження, надання послуг у різних сферах, європейське фінансування та інші позабюджетні джерела. В окремих країнах ЄС такі джерела забезпечують до 10 % загальної суми фінансування вищої освіти. Діяльність державних вищих навчальних закладів у країнах Європи фінансується як державними, так і приватними фондами. Значна частка державного фінансування у доходах вищих навчальних закладів збільшує важливість методів та форм розподілу фінансування університетів.

Згідно з дослідженнями, розробленими на рівні ЄС, існує декілька основних форм залучення фінансових ресурсів університетами та різні методи розподілу їх фінансування. Основними з них є:

(1) блок-грант (одноразова субсидія). Розподіл блок-грантів за формулою є основним методом розподілу державного фінансування державними вищими навчальними закладами та використовується в переважній більшості країн, включених, наприклад, до дослідження *University autonomy in Europe*. Блок-грантове фінансування, визначене шляхом переговорів, використовується в деяких країнах, таких як Австрія, Німеччина та Іспанія. На практиці, однак, країна використовуватиме комбіновані методи для визначення розміру розподілу гранту.

(2) Бюджетне фінансування з постатейною розбивкою витрат, за якими університети отримують своє фінансування. Така форма фінансування широко застосовується у країнах Східної Європи: Болгарії, Греції, Литві, Латвії, Сербії та Туреччині, на Кіпрі. Слід зазначити, що в останні роки у країнах Східної Європи спостерігається тенденція до збільшення фінансування на основі блок-грантів, а не на основі бюджетів із постатейною розбивкою, що обумовлює збільшення університетської автономії у використанні залучених доходів. Збільшення державного фінансування вищої освіти спостерігається в Німеччині, Норвегії, Швеції, Австрії, Бельгії (Фландрія) та Польщі. Поряд із цим, зменшення державного фінансування спостерігається у Греції та Угорщині. Безперечно, що збільшення обсягів фінансування залежить від рівня економічного розвитку країни. Також аналітики відзначають, що зміни у фінансуванні вищої освіти по-різному вплинули на діяльність університетів у всіх країнах ЄС. Скорочення фінансування наукових досліджень (research funding) були проведені у Словенії (більше 10 %), Іспанії, Греції та Ірландії. Зокрема, в останній із названих країн поточні скорочення фінансування наукових досліджень мали негативний вплив на здатність ВНЗ залучати та утримувати кращих дослідників і вчених. Поряд із цим, у Норвегії збільшили обсяги фінансування вищої освіти в частині підвищення кількості докторантів, що справило позитивний вплив]. У країнах ЄС державні видатки на вищу освіту коливаються у межах 3-0,8 % до ВВП. В Україні видатки на вищу освіту коливалися у межах 6,6 % у 2010 році до 1,9 % у 2016 році. Однак, слід зазначити, що у країнах ЄС значно вищою є частка приватних джерел фінансування освіти на відміну від України. До останнього часу в Україні модель фінансування науки і освіти була сформована на основі історичного досвіду та мала маргінальний вигляд, адже не враховувала викликів сучасного світу та підходів до реалізації передових наукових проєктів. Останні законодавчі зміни дещо вдосконалили нормативно-правове поле у сфері надання освітніх послуг та ведення наукової діяльності, проте інституційні зміни ще мають бути продовжені з урахуванням подальшої трансформації

системи фінансування. Від 2014 р. реформа у сфері вищої освіти в Україні тісно пов'язується з імплементацією та реалізацією нової редакції закону "Про вищу освіту". Цей закон, у розробці якого взяла участь широка академічна спільнота, спрямовується на наближення української сфери вищої освіти до сучасних європейських стандартів та відкриває шлях до розв'язання значної частини проблем вітчизняної вищої школи. Згідно зі статтю 71 Закону України "Про вищу освіту", фінансування державних вищих навчальних закладів здійснюється за рахунок коштів державного бюджету на умовах державного замовлення на оплату послуг із підготовки фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів та за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством, із дотриманням принципів цільового та ефективного використання коштів, публічності та прозорості у прийнятті рішень. Утім, вищезазначений закон не закладає підвалин ефективного, прозорого та достатнього фінансування системи вищої освіти України. Натомість має відбутися побудова ефективного фінансового механізму системи вищої освіти як елементу державної політики в галузі освіти, який буде складатись із відповідних методів, форм, інструментів та важелів. На сьогодні кількість студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за рахунок державного бюджету, становить менше 38% від загальної кількості студентів ВНЗ. Держава фінансує дуже розгалужену мережу навчальних закладів. Попри високий показник видатків на освіту як частки від ВВП, видатки на одного учня/студента та заробітні плати освітян є низькими навіть порівняно з країнами Центральної і Південної Європи. Міністерство освіти і науки виступає найбільшим адміністратором центрального бюджету і контролює 75,7 % центрального фінансування (22,9 % усіх витрат державного сектора), тоді як решта коштів розподіляється Міністерством охорони здоров'я (7,8 %) та іншими центральними урядовими органами (Міністерством аграрної політики та продовольства (7,1 %), Міністерством внутрішніх справ (2,9 %), Міністерством культури (2,5 %)). Решта фінансових посередників, із числа органів державного управління, контролювали лише 4,0 % коштів бюджету

країни, спрямованих на освіту. Але більш суттєву роль у розподілі коштів, спрямованих у систему освіти, відігравали регіональні та місцеві органи управління, що здійснювали пряме фінансування освіти за рахунок коштів місцевих бюджетів, які в 2,3 рази перевищували кошти з Державного бюджету.

На сьогодні бюджетне фінансування є обмеженим та покриває тільки необхідні для виживання вищих навчальних закладів статті витрат, передусім це заробітна плата персоналу, стипендії та комунальні платежі. Матеріально-технічний розвиток вищі навчальні заклади намагаються забезпечувати за власні кошти, які формуються, насамперед, завдяки платним освітнім послугам. Розв'язання проблеми фінансування матеріально-технічного забезпечення вищих навчальних закладів стане потужним інструментом розвитку, що в результаті сприятиме забезпеченню якості вищої освіти як чинника розвитку економіки знань.

Список літератури:

1. Мосьпан Н. В. Тенденції розвитку механізмів фінансування вищої освіти в Європейському Союзі [Електронний ресурс] / Н. В. Мосьпан. – Режим доступу : [https:// www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2644](https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2644)
2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556- VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1450097250371062](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1450097250371062)
3. Реформа вищої освіти України: реалізація профільного закону в 2014-2016 рр. (Shadow Report). – К. : USAID, 2016. – 23 с.

E-LEARNING – НОВА ФОРМА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Процес розвитку інформаційного суспільства та масштабного використання інформаційних технологій у різних сферах діяльності людини безпосередньо пов'язаний із виникненням поняття *e-learning* – система навчання, побудована з використанням інформаційних та телекомунікаційних технологій.

До основних переваг *e-learning* відноситься:

- економія часу (час навчання зменшується на 35-45%);
- скорочення витрат. Вартість послуги електронного навчання дешевша від інших форм навчання на 32-45%;
- надає можливість здійснювати навчання в будь-який час;
- можливість навчання в своєму темпі в будь-який зручний час;
- швидкість запам'ятовування навчального матеріалу вище на 15-25%;
- легкість актуалізації навчального матеріалу, прозорість процесу навчання, швидка доступність статистики для аналізу і можливість перегляду відеолекцій необмежену кількість разів.

Найбільш розповсюдженими формами *e-learning* є:

1. Змішане навчання (*Blended learning*) – поєднання традиційних форм навчання і самостійного навчання з елементами електронного навчання. Використовується для підвищення ефективності навчального процесу, його індивідуалізації, збільшення доступу до освітніх ресурсів, а також підвищення мотивації студентів до навчання. Змішаний характер навчання включає комбінацію різноманітних форм і систем навчання, зокрема аудиторне навчання (лекції, лабораторні та практичні заняття тощо); інтерактивне навчання або навчання в мережі (*e-learning*), яке здійснюється за допомогою інструментального середовища (електронний навчальний курс, віртуальні класи та лабораторії, конференцзв'язок, індивідуальне консультування за допомогою електронної пошти, дискусійні форуми, чати, блоги); навчання з підтримкою

різних засобів, розроблених нових навчальних матеріалів (Web-сайти, Web-лекції, Web-книги, відеоматеріали та ін.).

Існує шість моделей змішаного навчання [2]:

- Face-to-Face Driver: матеріал передається безпосередньо викладачем, а електронні ресурси – засіб закріплення знань;
- Online Driver: студент опановує матеріал самостійно, але за необхідності може проконсультуватися із викладачем;
- Flex model: навчання проводиться онлайн, викладач – керівник процесу, усі питання, які виникають, студент може обговорити особисто з викладачем або в групах.
- Rotation model: чергування очного і онлайн-навчання;
- Self-blend: навчання відбувається традиційно, але якщо є інтерес до певних предметів, вони можуть проходити додатковий онлайн-курс;
- Online Lab: проведення експериментів в спеціальних програмах і на сайтах, але в приміщеннях навчальних закладів і під контролем викладачів.

Пілотний проект впровадження змішаного навчання в Україні реалізовується на базі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», Львівського національного університету імені Івана Франка, Національного університету «Львівська політехніка», Українського католицького університету.

2. Прискорене навчання (*Rapid learning*) – передбачає розробку навчального контенту, слайд-шоу, презентацій, анімаційних флеш файлів, що надають можливість побудувати навчальний процес зі швидкою подачею навчального матеріалу та обов'язковим онлайн доступом для студентів.

3. Мобільне навчання (*m-learning*) – навчання за допомогою мобільних додатків. Реалізується за рахунок компактних мобільних пристроїв і технологій (смартфонів, планшетів, MP-3-плеєрів та ін.). Основними напрямками розвитку мобільного навчання є тестування; навчальні дослідження та навчання в процесі роботи; контекстне навчання, чутливе до часу та місця; мобільні навчальні соціальні мережі. На сьогоднішній день існує багато мобільних систем підтримки

навчання як комерційних (Blackboard, Mobile ELDIT, Amadeus LMS Mobile тощо), так і вільнопоширюваних (Mobl21, MLE-MOODLE, LearnCast, MoSync, HotLavaMobile (HLM), MobileLearningEngine (MLE)).

4. Всепроникаюче навчання (*u-learning*) або повсюдне навчання, яке стало можливим з розвитком бездротових технологій.

5. «Перевернуте» навчання (*f-learning*) – форма активного навчання, яка дозволяє «перевернути» звичний процес навчання таким чином, в якому типове подання лекції перетворюється в її обговорення, під час якого здійснюється обговорення проектів, дискусій виконання практичних завдань та ін.

6. Навчання у соціальних мережах (*s-learning*): обмін знаннями, створення груп за науковими інтересами, звернення за допомогою до експертів.

Для електронного навчання використовується цілий комплекс спеціальних інструментів, зокрема: блоги (blogs); система взаємодії в аудиторії (response system); електронні портфоліо (ePortfolios); спільне використання програмного забезпечення (collaborative software); система управління освітою (Educational Management Sestem); підкасти і відеозахвати (podcast&screencasts); текстові чати (text chat); освітня анімація (educational animation); моделювання явищ, симуляція (simulations); електронні системи підтримки виконання роботи (electronic performance support system); віртуальні класи (virtual classroom); веб-орієнтовані навчальні матеріали (web-based teaching materials); дошки для обговорень (discussion boards); веб-сайти і веб-спільноти (web site and web communities); електронна пошта (e-mail).

На сьогоднішній день e-learning активно використовується в корпоративній сфері для початкової підготовки співробітників компанії, їх атестації та підвищення кваліфікації, в державних структурах для організації та підтримки постійно діючої системи безперервного підвищення кваліфікації держслужбовців і в сфері вищої освіти.

Найбільш популярними платформами і сервісами для e-learning є: iSpring Online, WebTutor, Mirapolis LMS, Teachbase, Moodle, WebEx, MeetingPlace, GoToMeeting, GoToWebinar, GoToTraining, eFront, Sakai, Olat, Ilias.

Популярність e-learning зростає. За оцінками експертів середньорічний темп зростання глобального ринку електронного навчання становитиме 7,2% і до 2025 р. його обсяг становитиме 325 млрд. доларів США. В останні роки найбільш інтенсивно він розвивається у Китаї (річний темп росту – 52%), Малайзії (41%) та Румунії (38%). В Польщі – 28%, Чехії – 27%, Бразилії – 26%, Індонезії – 25%, Колумбії – 20%, Україні – 20%. У рейтингу відсутні США, Великобританія і решта країн Центральної Європа, оскільки сплеск популяризації дистанційної освіти тут вже пройшов [1].

Основні тенденції, які варто очікувати в e-learning у 2018 р.: [3].

1. Гейміфікація. Більше ніж 80% студентів відзначають, що навчання було б більш ефективним, якби воно проводилось у формі гри. Доходи виробників навчальних ігор зросли з 2016 р. на 2,6 млрд. доларів США. У 2021 р. передбачається прибуток у розмірі 7,3 млрд. доларів США.

2. Мікро навчання. У середньостатистичного співробітника компанії є всього 1% робочого часу, який він може присвятити власному професійному розвитку. Це означає, що електронні навчальні курси підвищення кваліфікації повинні бути стислі й прості для розуміння і використання.

3. Відео навчання. Навчання, побудоване на відео, здатне залучити й утримувати увагу, залучати до процесу навчання. Відео матеріали привабливі, інтерактивні, цікаві і легко засвоюються.

4. Мобільне навчання. Ті, що навчаються за допомогою мобільних пристроїв вивчають матеріали в середньому на 40 хвилин довше, і закінчують курс на 45 відсотків швидше, ніж ті, хто використовує стаціонарний комп'ютер. Згідно прогнозів мобільне навчання у 2020 р. досягне рівня 37,6 млрд. доларів США.

5. Адаптивне навчання. Адаптація навчальних матеріалів дозволить поліпшити показники досвіду навчання, дозволить курсам бути більш доступними.

6. Віртуальна і доповнена реальність. Технології VR & AR дозволять детальніше і безпечніше навчати у високонебезпечних галузях, допомагаючи бути краще підготовленими до екстремальних ситуацій без ризику для життя і здоров'я.

7. Соціальне навчання. Навчання і розвиток протягом життя стає нормою сучасного суспільства. Розвиток персоналу будь-якого віку призводить до поліпшення як самих бізнес-процесів, так і до збільшення доходів в компаніях і корпораціях. Електронне навчання дозволяє автоматизувати процеси роботи з людськими ресурсами, поліпшити соціальні та економічні показники.

8. ХАРІ / Experience API. ХАРІ – інструмент взаємодії між клієнтськими і серверними додатками для передачі досягнутих результатів навчання в розподілених інформаційно-освітніх середовищах. Experience API є новою специфікацією для вивчення технології, яка дозволяє зібрати дані про широкий спектр досвіду, якого набула людина (онлайн і оффлайн).

9. Відкриті платформи. Завдяки різноманітності курсів і навчальних ресурсів, доступних в Інтернеті, компанії переходять від дорогих систем управління власним навчанням до більш відкритих і гнучких систем.

10. Змістовний і якісний контент. Один раз якісно розроблений електронний контент загальної спрямованості дозволяє користувачам eLearning звертатися до цих ресурсів регулярно.

E-learning як єдиний спосіб швидкого навчання при мінімальних витратах вже є ефективною альтернативою традиційному навчання в корпоративній і державній сферах. В освітній сфері України електронне навчання продовжить доповнювати традиційне і здебільшого у змішаній формі, коли одні навчальні курси, в залежності від їх специфіки, вивчатимуться традиційним чином, а інші – дистанційно із використання сучасних інформаційних технологій.

Список літератури:

1. 10 свежих фактов об eLearning, которые вы должны знать [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://geektimes.ru/company/teachbase/blog/247454/>
2. Blended learning: як навчати ефективно та якісно [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://lviv.itea.ua/news/blended-learning-yak-navchati-efektivno-ta-yakisno/>
3. eLearning 2018 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://hypermethod.ru/news/124>

ЕВРИСТИЧНА ОСВІТА ЯК ФУНДАМЕНТ РОЗВИТКУ ТА ІННОВАЦІЙ

Україна ХХІ століття визначила освіту пріоритетною галуззю й основою розвитку особистості, нації та держави, а головною метою державної політики в освіті проголошено створення необхідних умов для розвитку та творчої самореалізації кожного громадянина України впродовж його життя [2]. Тому й стає актуальною проблема активного й безповоротного заміщення застарілої, а тому неефективної традиційної освітньої системи – інноваційною освітою, яка відповідає запитам і потребам інформаційного, ринкового й демократичного суспільства, сприяє професійно-творчій самореалізації кожної особистості.

За останні роки педагогічна наука запропонувала безліч нових освітніх теорій та технологій, які можна застосувати для створення інноваційної та модернізованої сучасної освітньої системи. Серед означених ідей і відповідних технологій особливу вагу та значимість для спеціалістів викликало ґрунтовне за теоретичними підставами і достатньо випробуване практикою евристичне навчання (В. Андреев, А. Король, Б. Коротяєв, А. Хуторської та ін.).

Зміст освіти евристичного типу полягає у пошуку нового, вільному відкритті світу, тобто така освіта є спрямованою на освоєння невідомого, а не тільки на вивчення відомого. Евристичне навчання зорієнтоване не на передачу студентам передбачуваних результатів, а на створення гармонійного природного середовища, що побічно забезпечує самореалізацію особистісного потенціалу студента та спонукає його до пошуку власних результатів в освітній сфері.

Щоб вибудувати систему евристичного навчання, треба розкрити та пояснити протиріччя, що існують у традиційному навчанні. Вони, насамперед, відносяться до цілепокладання навчальної діяльності. Педагоги ставлять досить обґрунтовані з погляду навчального предмета цілі, але вони розуміються та приймаються різними студентами по-різному, а деякими з них не приймаються взагалі. У наявності протиріччя між зовнішніми визначеними цілями й

індивідуальним їх баченням студентами. Те ж саме можна сказати про інші елементи системи навчання – зміст, методи, форми навчання.

Евристичне навчання повинне змінити подібну ситуацію – зробити первинними ті цілі та задачі, які студенти поставлять (створять) для себе самі. Роль викладача зводиться до допомоги студентам у формулюванні своїх цілей і наступному супроводі діяльності з їх досягнення. Евристичне навчання в даному сенсі – супровідне, що не применшує, а підвищує значущість викладача, який із «транслятора знань» має перетворитись на організатора індивідуального освітнього руху студентів.

На ступінь евристичності навчання впливають багато факторів, зокрема кількість та якість запитань, що ставляться на заняттях. Найбільший ефект виходить завдяки студентським запитанням, але їх кількість, як підтверджує практика, з віком студентів зменшується. Запитання ж викладачів відносяться частіше до контролюючої, а не пізнавальної або творчої функції навчання. Наприклад, за даними психологів, лише 10 % запитань викладачів стимулюють активність студентів, а 80 % усіх запитань – перевірочні.

Освіта стає справді евристичною та результативною за головної умови – досягнення пізнавально-творчої, доброзичливої, майстерної взаємодії викладача і студентів. А це реально, якщо насамперед педагог оволодіє культурою сучасного цивілізованого й гуманістичного діалогу, подолає основну біду діалогу традиційного, коли запитує педагог, а студенти приречені тільки відповідати, не маючи ні прав, ні вмінь самим ставити власні запитання.

Сьогодні у складному, суперечливому світі ризиків і непередбачуваного майбутнього будь-яку складну та значиму для нас проблему в побуті, виробництві, освіті можна вирішити лише за допомогою постановки системи сутнісних запитань (достатніх за кількісними та якісними показниками) як пускового механізму для успішного виявлення суперечностей і їх подальшого розв'язання у процесі активної діалогової взаємодії зацікавлених осіб.

Філософською проблемою евристичної освіти є також співвідношення між свободою та заданістю. Освіта, зорієнтована на зовнішнє замовлення

(соціальне, державне, батьківське), вимагає від викладача формуючих дій стосовно студента. Освіта, зорієнтована на виявлення та реалізацію внутрішньої сутності студента, припускає створення викладачем такого середовища, що було б найбільш сприятливим для розвитку його здібностей. Таку освіту неможливо «дати», її можна лише забезпечити в той чи інший спосіб. В даному випадку евристична освіта сприяє наближенню образу, що задається ззовні (соціального замовлення) до внутрішнього (індивідуального студентського замовлення). Освіта стає відкритою та вільною, якщо вона наближена до природного розвитку студента.

Із творчістю людини взаємозалежний її розвиток: розвивається лише той, хто створює та дає нове, хто виходить за рамки визначеного, реалізує потенційні можливості свого внутрішнього світу. Але творчість можлива тільки за умови свободи, принаймні свободи вибору. Тільки тоді можна очікувати творчого результату, коли студент забезпечується правом вибору змісту та цілей освіти, освітньої траєкторії, теми творчої роботи, форми її виконання та захисту, коли заохочується власний погляд студента на проблему. Освіта вільного розвитку та освіта творчості, таким чином, взаємонеобхідні та взаємообумовлені. На основі вище викладеного можна зробити висновок: свобода в освіті потрібна людині заради її розвитку та творчості.

Відповідно до законів діалектики свобода немислима без заданості. Свобода самовираження студента припускає заданість методології його діяльності. Свобода студента в освіті означає самостійність його діяльності. Студент одержує якісний творчий продукт тоді, коли за допомогою викладача опановує основи творчої діяльності. Тому мало дати свободу студентам, треба навчити їх діяти. Саме цю задачу ставить методологія евристичного навчання.

Отже, в основу евристичного навчання покладено ідеї навчального процесу як переважно пізнавально-творчої (евристичної) діяльності його свідомих і незалежних суб'єктів, яка має підтримуватися потужними мотиваційними та процесуальними чинниками, такими, зокрема, як установка на нову стратегічну й тактичну мету сучасної освіти – успішну самореалізацію

кожного, хто навчається, можливість вільного вибору власної конкретної мети діяльності, впровадження більшого обсягу самостійної діяльності, підтримка кожного студента засобами активної діалогової, творчої й гуманістичної взаємодії з педагогом і товаришами, озброєння суб'єктів навчання доступним діагностичним інструментарієм для постійного й об'єктивного вимірювання та оцінки досягнутих результатів [2].

Сучасний навчальний процес ще не став, але має стати в основному пізнавально-творчою (евристичною) діяльністю всіх його суб'єктів (студентів, педагогів). Конкретно – це освоєння процедур самостійної пошукової (знаходження нового до вже освоєного), реконструктивної (створення нових знань з уже відомих фрагментів), креативної (створення принципово нового і значимого для особистості продукту) діяльності. Репродуктивна діяльність (запам'ятовування правил, законів, формул, алгоритмів) підпорядкована евристичним процедурам, кінцевою метою яких є створення нових особистісно значимих для студента освітніх продуктів. Означені освітні продукти (проекти, статті, рецензії, серії пізнавальних запитань, власних визначень, висновків, узагальнень тощо) і є конкретними показниками успішності творчої самореалізації майбутнього спеціаліста. Тому й оцінювання кожного має відбуватися не за озвученими знаннями правил, положень, запам'ятованих фактів, а за створеними особистістю цілісними освітніми продуктами, де й використано необхідні елементи знань і вмінь.

Список літератури:

1. Методи творчої діяльності в евристичній освіті / М.О. Лазарєв // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2013. - № 8. – С. 110-124.
2. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта. – 2002. – № 26.

ФІНАНСОВА ОСВІТА: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Загальновідомо, що рівень розвитку вищої освіти, людський капітал, кваліфікація населення у значній мірі впливають на соціально-економічний розвиток будь-якої країни. На вищу освіту покладаються завдання забезпечення потреб ринку праці та сфер економічної діяльності кваліфікованими кадрами. Ще більшої актуальності набуває дане питання в умовах фінансової кризи, коли вітчизняна економіка вразлива, що спровокувало нарощення суми зовнішнього боргу, зниження показників ефективності функціонування фінансової системи.

Якісна фінансова освіта повинна бути динамічною та відповідати сучасним потребам, орієнтованою на забезпечення стабільних темпів економічного зростання в країні. Вимоги до професійної підготовки фахівців фінансового профілю зростають, що вимагає напрацювання системного підходу реформування вищої освіти, враховуючи, що існуючий потенціал освітньої системи України недостатньо повно задовольняє якісно нові потреби суспільства.

Основними факторами і процесами, що спричиняють зміни сучасній фінансовій освіті, є інтеграція нашої країни в світовий економічний простір, глобалізація економіки, необхідність підвищення рівня фінансової безпеки країни. Водночас, рівень фахової підготовки випускників вищих навчальних закладів економічного спрямування не в повній мірі відповідає вимогам часу, особливостям розвитку фінансового сектора України та не забезпечує їх конкурентоспроможність не тільки на європейському, але й на вітчизняному ринку праці. Усе це зумовлює необхідність постійного оновлення та удосконалення змісту фінансової освіти відповідно до результатів наукових досліджень та реальних суспільних і фахових потреб, що спрямовано насамперед на впровадження інноваційних технологій підготовки майбутніх

спеціалістів та введення у навчальні програми нових перспективних дисциплін прикладного характеру.

Єдиний освітній простір Європи перебуває в постійному розвитку. Саме тому до основних завдань прискорення інтеграції української системи фінансової освіти до європейського освітнього простору належить насамперед розвиток освітніх і наукових обмінів, що дасть можливість забезпечити міжнародну мобільність викладачів, аспірантів, студентів; реалізація спільних наукових досліджень і міжнародних освітніх програм.

Успішне запровадження інноваційних змін у закладах вищої освіти повинна відбуватися на основі дотримання нових принципів: формування нових відносин між викладачем та студентом на основі співтворчості, взаємодопомоги; реалізація індивідуально-творчого підходу; допомога студентові у плануванні його навчальної, науково-дослідної та професійно-практичної діяльності.

"Всесвітня Декларація про вищу освіту для XXI століття: підходи і практичні заходи" (UNESCO) наголошує на ролі освіти як опорі прав людини, демократії, сталого розвитку і миру. Декларація фіксує нагальний перехід від традиційної лекційно-експертної моделі навчання до педагогіки взаємодії і співпраці, що розвивається на основі технологій як невід'ємної частини життя сучасної людини: за результатами недавніх досліджень, 83% 15-18-річних не можуть жити без високошвидкісного інтернету, а 88% щоденно використовують соціальні мережі. Неодмінною умовою виконання освітою такої ролі є свобода, і університети мають стати її бастионами. Призначення університетів у суспільстві з самого початку їхньої історії полягало не у стандартизації й уніфікації, а у зіткненні ідей. Це завжди робило навчальні заклади небезпечними як для авторитарних урядів, що воліють жорстко контролювати програми і дослідження, так і для ієрархічної бюрократії в самих університетах. Наслідком явних і прихованих процесів, орієнтованих на збереження застарілої системи, є пасивність, конформізм, недовіра та низька самооцінка і, врешті-решт, низька конкурентоспроможність економіки країни,

найактивніша частина жителів якої при цьому намагається емігрувати. Саме така система сформувалася в освіті України [1].

Усвідомлюючи актуальність демократизації і модернізації освіти для майбутнього України, дослідники Лабораторії освітньої інформатики (EILAB) Інституту технологій Університету Онтаріо – UOIT (Канада) – одного з лідерів онлайн-навчання у Північній Америці – запропонували свої напрацювання й технологічну підтримку в реалізації проекту "Цифрові компетенції і культура для трансформуючого навчання" у партнерстві з Київським національним економічним університетом ім. Вадима Гетьмана (КНЕУ). Доступ до мобільних технологій, як вважають в UOIT, робить освіту більш самостійною та персоніфікованою.

Погоджуємося з думкою Губерської Н.Л., що процес становлення та розвитку вітчизняної системи вищої освіти відзначається надзвичайною складністю і суперечливістю, адже він відбувається як в умовах кардинальної трансформації політичної, соціально-економічної та культурної сфер життя українського суспільства, так і під впливом цілої низки загальносвітових тенденцій розвитку вищої освіти, що вимагає від держави постійного перегляду та корегування національної стратегії розвитку вищої освіти. Забезпеченню належної якості та конкурентоспроможності національної вищої освіти на європейському освітньому просторі сприятиме вдосконалення адміністративно-правового забезпечення відносин у даній сфері відповідно до сучасних міжнародних стандартів та реалізація відповідної державної політики. Вдосконалення національної системи вищої освіти, її інтеграція у світовий освітній простір передбачає побудову ефективної моделі державної освітньої політики, здатної забезпечити підвищення якості освітніх послуг; впровадження інноваційних педагогічних систем; рівний доступ усіх громадян до якісної освіти, можливостей і свободи вибору в освіті; модернізацію змісту освіти та її організацію відповідно до сучасних світових тенденцій і вимог ринку праці; забезпечення

безперервності освіти та навчання протягом усього життя, розвитку державно-громадської моделі управління вищою освітою [2, с.149].

Поділяємо думку Захарчин Р.М., що реалізація моделі інноваційного розвитку уможлиблюється завдяки спільним зусиллям і співпраці закладів освіти, науки, виробництва та інших інституцій, дотичних до розширення інноваційного простору [3, с. 14]. Важливим є формування інноваційного мислення студентів у навчальному закладі та уже пізніше на виробництві. При цьому важлива тісна взаємодія освіти, науки та виробництва.

Список літератури:

1. Всесвітня Декларація про вищу освіту для XXI століття: підходи і практичні заходи (UNESCO). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lpehea.in.ua/sites/default/files/documents/2014/10/07/vsemyrnaya_deklaracya_o_vysshem_obrazovanyy_dlya_xxi_veka-1.pdf.
2. Губерська Н.Л. Сучасний стан та тенденції розвитку державної політики в сфері вищої освіти в Україні / Н.Л. Губерська // Право і громадянське суспільство, 2014. – №1. – 141-151.
3. Захарчин Р.М. Проблеми і перспективи розвитку вищої освіти на інноваційній основі / Р.М. Захарчин // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2011. – Вип. 7. – С. 13-15.